

SOPHOKLES

PHILOKTETES

Nurullah ATAÇ tarafından tercüme
edilmiştir.

Dokuz Eylül Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi
KÜTÜPHANESİ

Kayıt No. | 5132

Tasnif No. | 882

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihnin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nisbetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet davamız için müessir bilmekteyiz. Zekâsının her cephelerini bu türlü eserlerin her türlüüne tevcih edebilmiş milletlerde düşünceyi en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittıfaklı, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüphanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk ırfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüphanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp te şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiç-bir Türk okuru için mümkün olamayacaktır. 23 - Haziran - 1941

Maarif Vekili
Hasan - Âli YÜCEL

Eski Yunan has isimlerinin yazılışı hakkında not

Yunan eserlerinin tercümesinde tanrı, insan ve memleket isimlerini, asıllarındaki imlâya uygun bir surette yazmağı muvafık bulduk; bunun için de bugün Avrupa milletlerinin hemen hepsinde kullanılan *transcription* usulünü aldık. Yunancanın her harfi, aşağıdaki cetvelde gösterildiği gibi, tek veya çift harfle karşılanmıştır. *Th* ve *kh* gibi çift harfleri kullanmağı lüzum vardı; çünkü yunancanın Θ sunu da, T sunu da *t* ile gösteremezdik, ikisini ayırmak zarurî idi. X için de sadece *h* harfini alsaydık yunancada sesli harflerin önüne bazan gelen ' işareti ile karışması kabildi.

Ph çift harfine gelince, yunancanın Φ harfini Avrupalılar ötedenberi böyle gösterirler; vaktiyle Romalılar da öyle göstermişlerdir; demek ki o harfin telâffuzu Romalıların *f* harfinin telâffuzuna tamamiyle uymuyormuş.

Romalılar ve bugünkü Avrupa milletleri yunancanın Ξ harfini de *x* ile gösterirler; fakat *x* harfi bizim alfabemizde yoktur; onun için bunun yerine *ks* çift harfini kullanmağı daha münasip bulduk.

Yunanca isimlerde *y* harfi sessiz değil, sesli harftir ve yunancanın Y harfini gösterir; $\ddot{u}$ okunması lâzımdır. Maamafih bu telâffuz mutlak değildir; bugünkü Yunanlılar onu *i* okumaktadırlar.

Çift sesli harfleri de gene çift olarak gösterdik. Ancak (*ou*) yerine yalnız bir *u* koyduk; bu, şimdiki milletler arası *transcription*'da da böyledir.

A	A	H	E	N	N	T	T
B	B	Θ	Th	E	Ks	Y	Y
Γ	G	I	İ	O	O	Φ	Ph
Δ	D	K	K	Π	P	X	Kh
E	E	V	L	P	R	Ψ	Ps
Z	Z	M	M	Σ	S	Ω	O

Ö N S Ö Z

Her eser asıl yazıldığı dilden, onun inceliklerini hakkiyle sezip kendi dillerinde de edaya muktedir, hiç olmazsa bu istiyakı duyan kimseler tarafından tercüme edilmelidir. Her sanat eserinde öz, şekildir; şekilden manaya gidilir, fakat manadan şekle gidilmez.

Bu tercümenin iyi olmadığını, iyi olamayacağını biliyorum; hattâ bu işi üzeime almaktan çekinmemekle kendim günah işlemiş saydığımı itiraf ederim. Bir tek özrüm vardır, onu söylüyeyim: şimdilik memleketimizde Sophokles'in dilini bilenler az; halbuki Yunan eserlerini merak edip onlar hakkında bir fikir edinmek isteyenler var. Onlara hizmet etmek istedim. Ama onlar da bilsinler ki Yunan eserleri hakkında benim ve benim gibilerin tercümelerimizle edinecekleri fikirler, bir fikrin gölgesinden ibarettir. Asıl bekledikleri tercümeleri yunanca bilenlerden istesinler. Belki bu tercümelerimizin memlekette yunanca bilenlerin sayısını arttırmaya da bir yardımı olabilir.

Her kitabın başında okuyucuların müsamahasını dilemek âdettir. Ben o müsamahayı dilemiyeceğim. Bu memlekette yanlış, fena tercümelerin çoğalması hep o müsamaha, fikir hayatının en müthiş, en mürâi düşmanı olan müsamaha yüzündendir. Hakiki sanat anlayışına ermek için şu: «Hiç yoktan iyidir ya!...» diyen zihniyetten kurtulmamız lâzımdır.

Philoktetes'i M. Paul MASQUERAY'nın fransızcaya tercümesinden tercüme ettim.

Nurullah ATAÇ

EŞHAS

**ODYSSEUS
NEOPTOLEMOS
KORO
KORO BAŞI
PHILOKTETES
TACİR
HERAKLES**

PHILOKTETES

Lemnos adasında deniz boyu. Kimseler yok. Önde bir kaya; bu kayada, yerden birkaç metre yükseklikte bir mağara görülür. Sol tarafta, suyu az bir pınar. — Odysseus etrafı kolluyarak girer; elli yaşlarında kadardır. Çocuk denecek kadar genç Neoptolemos da onunla beraberdir. Arkalarından bir de hizmetkâr girer.

ODYSSEUS

İşte Lemnos adası kıyıları; ıssız, ücra bir yer. Ey Neoptolemos, Hellenlerin en yiğiti Akhilleus'un oğlu! Malia'lı Poias'ın oğlunu ben, vaktiyle, işte buraya getirmiştim. Bana da başlarımız bu yurmuşlardı. Ayağında etlerini kemiren, irinler akıtan bir yara vardı da ondan. Tanrılar uğruna artık rahat rahat ne şaraplar döküyor, ne de kurbanlar kesebiliyorduk. Hep bağırıyor, inliyor, vahşi vahşi feryatları bütün ordu alanını kaplıyordu. Amma şimdi bunları hatırlatmanın ne yeri var? Uzun uzun konuşmanın sırası değil:

geldiğimi duyabilir; o duyunca da, kendisini ele geçirmek umudu ile kurduğum bütün düzen mahvoldu demektir. Bundan sonraki işimiz artık senin yardımınla olacak. Buralarda bir kaya vardır: kışın güneş iki yerden de girsın, yazın da esen yel uyku getirsin diye, iki tarafından oyulup açılmıştır. Ara o kayayı... Az aşağıda, bir pınarın suyunu göreceksin... Amma belki de o pınar artık kurumuştur. Gürültüsüzce yaklaş, bak bakalım, gene burada, o kayada mı oturuyor? yoksa yerini değiştirmiş mi? Sonra sana daha söyleyeceklerim var, onları da öğrenirsin, işimizi el birliği ile görürüz.

NEOPTOLEMOS

Kıral Odysseus, bana söylediklerini yapmam için buradan uzaklaşmama hacet yok: işte burada bir mağara var; tıpkı senin söylediğin gibi; o olmalı.

ODYSSEUS

Yukarıda mı? aşağıda mı? görmüyorum.

NEOPTOLEMOS

Şurada, yukarıda; ayak sesi de duyulmuyor.

ODYSSEUS

Aman! dikkat et; belki de öğle uykusunu açık havada uyuyayım diye dışarı çıkıp yatmıştır.

NEOPTOLEMOS

Buralar bomboş; kimseler yok.

ODYSSEUS

Ya mağaranın içinde? Orada bir adam olduğunu gösteren, lâzım olur diye saklanmış hiç bir şey görmüyor musun?

NEOPTOLEMOS

Var: yapraklardan bir döşek serilmiş; gece yatmak için olacak.

ODYSSEUS

O kadar mı? içeride bir şey yok mu?

NEOPTOLEMOS

Var: ağaçtan oyulmuş bir bardak; acemi, kaba bir elden çıkmışa benziyor; ateş yakmak için çalı çırpı da var.

ODYSSEUS

Onun eşyası; tedarik ettiği şeyler.

NEOPTOLEMOS

Ay! ay! bir şey daha görüyorum: kurusun diye güneşe serilmiş eski püskü bezler; irin, ce-
rahat içinde.

ODYSSEUS

Aradığımız adam burada oturuyor, belli; ken-
disi de şüphesiz yakında bir yerdedir. Bunca za-
mandır ayağından hasta; nasıl uzaklaşabilir?
Yiyecek edinmek veya — bir tarafta bulunduğunu
biliyorsa — acılarını geçirecek bir ot aramağa çık-
mıştır. — Sen buradaki adamı gönder, etrafı kol-
lasın da Philoktetes beni ansızın yakalamasın: be-
ni ele geçirmeği, bütün Argosluları ele geçirmeğe
tercih eder.

NEOPTOLEMOS

İşte gidiyor, yol artık emniyetlidir. (*Hizmet-
kâr gittikten sonra.*) Benden bir beklediğin var-
sa, onu da anlat.

Bir müddet ikisi de susarlar.

ODYSSEUS

Ey Akhilleus'un oğlu! senin burada göreceğin
iş için yürekli olman lâzım; hem de yalnız işte
değil. Benim sana söyleyeceklerimde garip bul-

duğün bir şey olsa dahi gene bana yardım et-
melisin, buraya bunun için geldin.

NEOPTOLEMOS

(*Endişeli.*) Nedir emrin?

ODYSSEUS

(*Sözlerini tartarak söyler.*) Sözlerinle Phi-
loktetes'i aldatacak, kandıracak surette hareket
edeceksin. Sana kim olduğunu, nereden geldiğini
sorunca, Akhilleus'un oğlu olduğunu söyle, bunda
doğruyu gizlemeğe hacet yok; fakat Akhalıların
deniz ordusundan ayrılıp geminle memleketine
döndüğünü, Akhalılara son derece garazın oldu-
ğunu, çünkü İlion'u [¹] zaptetmek için başka
çareleri olmadığından seni yalvara yalvara getrit-
tiklerini, sen aralarına varınca da Akhilleus'un
silâhlarını, pek haklı olarak istediğin halde sana
teslime tenezzül emtediklerini, bilâkis Odys-
seus'a verdiklerini söyle. Benim hakkımda ağzı-
na geleni söyleyebilirsin; en kötü, en ağır küfür-
lerden çekinme. Beni hiç de gücendirmiş olmaz-
sın. Başka türlü hareket edersen bütün Argoslu-
ları felâkete sürükledin demektir. Çünkü Philok-
tetes'in yayını ele geçiremezsek, sen de Dardanos

[¹] Troia şehrinin isimlerinden biri.

ovasını harap edemezsin. Şimdi sana benim neden o adamın yanına varamıyacağımı, halbuki senin hiç bir şeyden korkmaksızın, emniyetle bu işi yapabileceğini anlatayım. Sen buraya kimse ile and içmeksizin, mecbur olmaksızın, yelken açıp geldin; seferin başlangıcında sen yoktun; halbuki ben bunların hiç birini inkâr edemem ^[1]. Bunun için Philoktetes, yayı elinde iken, benim burada olduğumu öğrenirse, öldüm demektir, sen de benimle beraber mahvolursun. Demek ki bu sefer düzene baş vurmağa mecburuz; böylece onun elinden silâhlarını, o mağlûp edilmez silâhları alırsın. Biliyorum, çocuğum, sen, tabiatın icabı, böyle sözler diyecek, böyle bir oyun edecek adam değilsin; amma zaferi elde etmek gerçekten tatlı bir şeydir, bunun için sen de bu cüreti göster; hakkaniyeti, adaleti başka bir zamana bırakalım. Bugün, hiç bir vicdan kaydı düşünmeksizin, günün yalnız birkaç saati için, bana uy; sonra, kalan bütün ömrün için, sana fanilerin en dini bütününü desinler.

[1] Odysseus, ihtiyatlı bir adam olduğu için, seferden kaçınmak istemiş, bunun için de kendini deli gibi göstermeğe çalışmıştır. Sonradan hilesi Palamedes tarafından anlaşıp meydana çıkarılmıştır. Bu hâdise *Kypria* destanında anlatılmıştır; Sophokles de *Odysseus Mainomenos* (*Deli Odysseus*) tragediasını o eserden çıkarmış: bu eserlerin ikisi de kaybolmuştur.

NEOPTOLEMOS

(*Sıkkin.*) Ey Laertes'in oğlu! sözünden bile ıstırap duyduğum bu işleri görmek elimden gelmez; hayır, ben böyle şeylerden nefret ederim. Ben alçakça düzen ile hareket etmek için doğmuş değilim; herkes şahit, benim hayatıma sebep olan da benim gibi imiş. Ben o adamı kuvvet zoru ile kaçırmağa hazırım, hile zoru ile değil. Biz kalabalığız; o, tek bacağı ile, bizi yenemez... Şu da var ki beni buraya sana yardım edeyim diye gönderdiler, benim için vazifesine hiyanet etti dedirtmek istemem. Amma, ey kiral! doğruluğu elden bırakmaksızın kaybetmek bana, kötülükle kazanmaktan daha hoş gelir.

ODYSSEUS

(*Biraz istihza ile.*) Ey ünlü bir babanın oğlu! gençken benim de dilim tembel, elim becerikli idi. Amma bugün tecrübe görmüş bir adamım, artık anlıyorum ki insanların hayatında her şeyi idare eden sözdür, iş değil.

NEOPTOLEMOS

Senin bana emrettiğin yalan söylemek değil de nedir?

ODYSSEUS

Ben sana düzenle Philoktetes'i ele geçirmeni söylüyorum.

NEOPTOLEMOS

Amma neden razı etmiyeceğiz de düzenle elde edeceğiz.

ODYSSEUS

Seni hiç dinlemez ki! Kuvvetle de yola getiremezsin.

NEOPTOLEMOS

Gücü bu kadar harikulâde midir ki hiç bir zaman tehlikeye düşmesin?

ODYSSEUS

Kaçınılmaz okları da önlerine ölüm saçarlar.

NEOPTOLEMOS

Öyle ise o adamın yanına varmak bile bir tehlikedir.

ODYSSEUS

Elbette; meğer ki, dediğim gibi, sen düzenle onu daha evvel hükmün altına almış olasın.

NEOPTOLEMOS

Demek yalan söylemeği sen ayıp saymıyorsun?

ODYSSEUS

Yalanda kurtuluş varsa, hayır.

NEOPTOLEMOS

(Hiddetle.) İnsan nasıl yüzü kızarmadan böyle şeyler söyler!

ODYSSEUS

(Soğukkanlılıkla.) Bir işten fayda gelecekse, tereddüt budalalıktır.

NEOPTOLEMOS

O adamın Troia'ya gitmesinde benim için ne fayda olur?

ODYSSEUS

Troia ancak onun elindeki oklarla alınabilir.

NEOPTOLEMOS

Demek sizin iddia ettiğiniz gibi Troia'yı harap edecek olan ben değilmişim.

ODYSSEUS

Troia'yı ne sen o oklar olmayınca harap edebilirsin, ne de onlar sensiz.

NEOPTOLEMOS

(*Hâlâ mütereddit.*) Öyle ise o okları almak lâzım.

ODYSSEUS

Alırsan senin için iki türlü menfaat var.

NEOPTOLEMOS

Nasıl iki türlü? Söyle, belki işe girişmeğe gönlüm olur.

ODYSSEUS

Senin için hem becerikli, hem de yiğit derler.

NEOPTOLEMOS

(*Artık kararını vermiştir.*) Peki, bu işi yapacağım; içimdeki utancı yeneceğim.

ODYSSEUS

Sana ettiğim nasihatleri iyice hatırlıyor musun?

NEOPTOLEMOS

Mademki razı oldum, hiç şüphe etme.

ODYSSEUS

O halde sen burada kal, Philoktetes'i bekle; ben gideyim de beni buralarda yakalamasın; etrafı kollıyan adamı da gemiye gönderirim. Pek geç kalırsanız o adamı, tanınmasın diye gemici kıyafetine sokarak, gene buraya yollarım. Evlâdım, sen onun hileli sözlerini dinler ve her birinde ehemmiyetli olan noktayı anlarsın. Ben gemiye gidiyorum, artık işi sana bıraktım. Bizi yeden hileler tanrısı Hermes ile daim hayatımı koruyan Zafer tanrıçası Athena Polias yardımcımız olsunlar!

Odyseus çıkar. Koro girer; Koro, Neoptolemos'un gemisinden on beş gemiciden mürekkeptir.

Yavaş sesle.

KORO

Ey benim efendim, bu yad elde bir yabancı olan ben, o kuşkulu adamdan neyi gizleyim de ona neyi söylüyeyim? Söyle bunu bana sen, gün-

kü elinde Zeus'un asası bulunan [1], elbette başkalarından daha akıllı, daha usludur. Sendeki efendilik kudreti, sana atalarından geldi; bunun için söyle bana, sana ne hususta hizmet edeyim.

Melodram.

NEOPTOLEMOS

(Philoktetes'in mağarasını gösterir.) Belki şimdi merak eder, onun oturduğu yeri uzaktan olsun görmek istersin; bak, korkma; amma o deşetler saçan adam gezmesinden dönünce buralardan savul, çok ayrılma ki zamanın gereğine göre bana hizmet edebilesin.

Yavaş sesle.

KORO

Nice zamandır benim tasam da bu senin söylediklerin ya, ey benim hükümdarım! Gözlerimin etrafta iyi kollamasını istiyorum, bilhassa senin menfaatin için. Amma şimdi anlat bana: o nerede oturur? Şimdi nerededir? Bunu bilmek benim

[1] Elinde Zeus'un asası bulunan, pek genç, bir çocuk olduğu zaman bile gene akılcı, usça herkesten üstündür. Fakat buna rağmen koro, daha doğrusu koronun başlarından biri, korypheus veya parastates, Philoktetes içeri girdiği zaman efendisine, biraz endişeli gördüğü için, ne yapması lâzım geldiğini hatırlatmaktan çekinmiyor.

için faydasız değil, yoksa kim bilir nereden üzerine düşüp de beni yakalaywerir. Onun dinlendiği yer neresidir? Hangi yoldan gider? Mağarasında mı? Dışarıda mı?

Melodram.

NEOPTOLEMOS

Sen iki tarafından açık bu evi, döşegi kaya üzerine serilmiş bu evi görüyor musun?

KORO BAŞI

(Mağaranın içine bakar ve boş olduğunu görür.) Amma o bahtıkara nereye gitmiş ki?

NEOPTOLEMOS

Eminim ki yiyeceğini aramak için dosdoğru bu dar yoldan civarda bir tarafa gitmiştir. Söylediklerine göre o işte böyle yaşarmış: sefil sefil yaşıyan o adam, kanatlı okları ile, vahşi hayvanları sefilce vuruyormuş, kimse de ıstıraplarını gidermek için ona yaklaşmıyormuş.

Daha hızlı.

KORO

Acıyorum ona: bakan kimsesi yok; zavallının yanında tanıdık hiç bir yüz bulunmuyor; hep

yalnız; zalim bir illetin ıstırapını çekiyor, daim yeniden doğan ihtiyaç karşısında bir koruyanı yok. Kara bahtlı! buna nasıl dayanıyor ki? Ey tanrıların kolu!... Ey insan oğulları, varlık sizin için herkesin payını aşınca ne acınacak hâle düşersiniz!

Belki en asil soyların dengi olan, kimselerden aşağı kalmıyan o adam, şimdi geçirdiği hayatta her şeyden mahrum, her arkadaştan uzak, üstleri lekeli lekeli veya tüylü tüylü hayvanlar arasında eriyip gidiyor; çektiği işkenceler, kendisini bitiren bir açlık o zavallıya şifasız bunalmalar veriyor, ağzı hiç bir zaman kapanmıyan yankı da onun yürekler paralıyan iniltisini uzaklara tek-rar ediyor.

Melodram.

NEOPTOLEMOS

Bütün bunlara şaşmıyorum: çünkü bence, yanılmıyorsam, kindar Khryse'nin ona ceza diye verdiği ıstıraplar ilâhîdir; şimdi, bakacak kimsesi olmadan katlandığı acılara da tanrılardan birinin iradesi ile uğramıştır: okları ile Troia'nın düşmesi mukadder olduğu söylenen günden önce o şehre karşı Apollon'un mağlûp olmaz yayını germesin diye.

Uzaktan birinin bağırdığı duyulur.

İntizamsız, endişeli.

KORO

Sus, oğlum.

NEOPTOLEMOS

Ne var?

KORO

Bir gürültü oldu: ıstırap çeken bir kimsenin daimî iniltisine benzer bir ses. — (Dikkatle dinler.) Buralarda bir yerden geldi. Duyuyorum, evet, zahmetle yürüyen birinin sesini iyice duyuyorum: uzaktan kulağıma boğuk, elemli bir fer-yat geliyor; dinle, şimdi seçiliyor.

Ses yaklaşır; yükselir.

Gene öyle.

KORO

Hatırla, oğlum.

NEOPTOLEMOS

Neyi?

KORO

Yeni vazifeni; o adam uzakta değil, yakınlar-da. — (Dikkatle dinler.) Kırılarda dolaşan bir ço-

*ban gibi kaval çalmıyor, ses o ses değil: ya ağ-
ğını bir tarafa çarptı da ıstırabından, böyle tâ
uzaklara giden feryatlar koparıyor, yahut misa-
fir kabul etmez mersasında bizim gemiyi gördü...
Ne korkunç bağırması var!*

O sırada Philoktetes, topallıyarak girer.

PHILOKTETES

A! yabancılar... Siz kimsiniz? Limanları ol-
mıyan, insanları olmıyan bu toprağa kürekleri-
nizle nasıl yaşatabildiniz? Acaba memleketiniz,
milletiniz nedir? Görüyorum ki arkanızda Yunan
elbisesi, pek sevdiğim o elbise var; amma bir de
sesinizi duyayım. Korkmayın, benim bu vahşi ha-
limden ürkmeyin. Bilâkis, gördüğünüz gibi yapı-
yalnız, herkes tarafından bırakılmış, kimsesiz bir
zavallıya acıyın; o zavallı size yalvarıyor: dost
olarak geldinizse ona bir söz söyleyin. Cevap ver-
seniz e! [1] benim size söz söylediğim gibi siz de
bana bir şey söylemeli değil misiniz?

NEOPTOLEMOS

Peki, ey yabancı! bir kere şunu öğren: ma-
demki bunu bilmek istiyordun, biz Yunanlıyız.

[1] Neoptolemos cevap vermekte tereddüt ettiği için
Philoktetes sinirleniyor: hemen cevap istiyor. On yıllık ıstırap
ve yalnızlık onu daha tevekküle alıştıramamış.

PHILOKTETES

Ah! canım dil! bana bir Yunanlının söz söy-
lediğini bunca zamandan sora mı duyacaktım?
Niçin, evlâdım, niçin bu toprağa çıktın? Seni han-
gi ihtiyaç, nasıl bir niyet, hangi rüzgâr buraya ge-
tirdi? Bütün bunları söyle, kim olduğunu öğrene-
yim.

NEOPTOLEMOS

Ben dört tarafı su olan Skyros adasında doğ-
dum; memleketime dönüyorum; bana Akhilleus'
un oğlu Neoptolemos derler. Artık her şeyi öğ-
rendin.

PHILOKTETES

Pek sevdiğim bir babanın oğlu, gönlümün
bağlı olduğu bir memleketin çocuğu, ey ihtiyar
Lykomedes'in bakıp büyüttüğü sen! [1] bu topra-
ğa nasıl çıktın? Nereden geliyorsun?

NEOPTOLEMOS

Bugün İlion'dan çıkıp geldim.

[1] Akhilleus *İliada*'da (xix, 326), oğlunu Skyros
adasında bıraktığını söyler. Neoptolemos'un annesi Lykome-
des'in kızı Deidamia'dır. Çocuk adada, annesinin babası Ly-
komedes'in nezareti altında kalmıştı.

PHILOKTETES

Nasıl dedin? İlion'a karşı açılan seferin başlangıcında sen bizimle beraber değildin ki!

NEOPTOLEMOS

(Hayret etmiş gibi bir tavır takınır.) Sen o işe girişenlerden miydin?

PHILOKTETES

(Şaşırır) Evlâdım, sen karşında kim olduğunu bilmiyor musun?

NEOPTOLEMOS

Hiç görmediğim bir kimseyi nereden bileyim?

PHILOKTETES

Benim adımı hiç işitmedin mi? Beni mahveden felâketleri hiç duymadın mı?

NEOPTOLEMOS

Bil ki bana sorduklarının hiç birini bilmiyorum.

PHILOKTETES

(Şiddetle.) Ben ne bahtsızmışım, tanrıların bana kini ne kadar büyükmüş ki bu bulunduğum

sefalet içinde ütü, kendi yurduma da, Yunan ülkesinin hiç bir yerine de gidememiş! Beni buraya canice atanlar bana sessiz sessiz gülerlerken benim acılarım da büyüyor, günden güne şiddetleniyor. Evlâdım, ey babası Akhilleus olan sen! Herakles'in silâhlarına sahip olan, zehirli yılanın kanlı ısırgı ile teni delinmiş, vahşi bir ıstırap elinde eriyen, iki kumandanla Kephallenia [¹] kralının hayâsızca bu ıssız yere attıkları Philoktetes'in, Poias oğlu Philoktetes'in sözünü belki işitmişsin, işte o benim. Evlâdım. O alçaklar beni bu halde buraya bıraktılar, Khryse'den gelip donanma ile Lemnos'a yanağıttan sonra beni yapayalnız bırakıp gittiler. Denizin sallantısının verdiği yorgunlukla benim sahilde, bir kayanın kovuğunda uyuyakaldığımı görünce acele acele beni koyup kaçtılar; yanıma da, insanların en aşağısı imişim gibi, pılım pırtı giyeceklerle biraz da yiyecek bırakmışlardı: ettiklerini tanrılardan bulsunlar!

[¹] Odysseus İthake kralıdır; burada Kephallenia kralı deniyor. Kephallenia İthake'nin yanında bir adadır. İddia edildiğine göre kendisine o adanın kralı denilmesi asıl unvanını küçültüyor. Bu pek muhakkak değildir. *İliada*'nın *Katalog* denilen kısmında (11), Odysseus Troia'ya Kephallenia'lıları götürür; bu adamlar İthake'de, Neritos'ta, Zakynthos'ta, Kephallenia'da ve daha başka adalarla karşı kıtada oturan adamlardı. Güçlü insanlardır. Thukydides'in (11, 33) anlattığı gibi bu güçlerini, *Philoktetes* tragediasının oynanmasından yirmi iki yıl önce Atinalılara ispat etmişlerdir.

Onlar gittikten sonra benim uyanışım nasıl oldu, bir düşün, oğlum! ne göz yaşları döktüm, felâketime nasıl dövendüm! Binip geldiğim gemilerin tâ uzaklara gitmiş olduğunu, yanımda bana yardım için, acılarımı hafifletmek için kimsenin kalmadığını görüyor, ne tarafa baksam ıstıraptan başka bir şey bulamıyordum; amma o, ıstırap, beni bir türlü koyup gtmiyordu, evlâdım! Benim için gene günler günlerin ardından geldi, dar mağaramda yiyeceğimi bir başuma edinmeğe mecbur oldum. Azığımı, uçan yaban güvercinlerini vuran bu yayımdan çıkarıyordum; oklarımdan biri ne zaman önüme bir av düşürse ben yapayalnız [1], biçare, hasta ayağımı sürükliyerek o ava doğru sürünürdüm. Su aramak veya, kışın olduğu gibi ortalığı kar kapladığı zamanlarda biraz odun kesmek lâzım gelince, bütün bunları yılanlar gibi yerde kıvrınarak yapabiliirdim. Sonra ateşsiz kaldım; fakat bir çakılı başka çakıllara sürerek, bu da zahmetsiz olmadı, içinde gizli olan alevi parlattım; o alev de beni bugüne kadar sağ olarak sakladı. Evet, o ateşle bu mağara beni barındırıyor, derdime devadan gayri, neye ihtiyacım varsa onu da veriyor. Şimdi, evlâdım, sana bu adadan bahsedeyim. Hiçbir gemici kendi isteğiyle buraya gelmez, çünkü bu adanın ne limanı var-

[1] Yani köpeksiz ve uşaksız.

dır, ne alış veriş edilecek bir yeri; burada misafir edilmek yoktur; ihtiyatlı insanlar buraya çıkmaz. Amma diyeceksin ki burada istemeksizin durmak kabildir: evet, insanların uzun hayatında böyle şeyler de olur. Öyle kimseler bu sahile çıkınca, evlâdım, sözde bana acırlar; hattâ bazan merhametle bana yiyecek veya giyecek verdikleri de oldu; fakat bir şey var ki sözünü edince kimse razı olmuyor, o da beni memleketime götürmek... Ben biçare, işte on yıldır ki etimi kemiren yarayı besliyerek açlık ve ıstıraplar içinde mahvolup gidiyorum. Atreus oğulları ile Odysseus işte bana bunu ettiler, evlâdım! Dilerim Olympos tanrılarından, benim çektiklerimi bir gün onlara da çektirsinler!

KORO BAŞI

Ey Poias'ın oğlu, buraya gelen bütün yabancılar gibi elbette ben de sana acıyorum.

NEOPTOLEMOS

Sözlerinin doğru olduğuna ben de kefilim; çünkü Atreus oğulları ile Odysseus'un haksızlığını, ben de uğradığım için, bilirim.

PHILOKTETES

Senin de mi o alçak Atreus oğullarından şikâyetin var? Onlara kızgın mısın?

NEOPTOLEMOS

Ah! bir gün kolumun gücü öfkeme yetse de Mykenai ile Sparta, Skyros'un da yiğit insanlar anası olduğunu öğrense!

PHILOKTETES

Güzel söyledin, oğlum. Amma onlara karşı duyduğun bu büyük öfkenin sebebi ne?

NEOPTOLEMOS

Poias'ın oğlu, ben geldikten sonra onlardan gördüğüm hakaretleri, güç olacak amma, sana anlatayım. Ecel gelip Akhilleus'u götürdükten sonra...

PHILOKTETES

(Heyecanla.) Ne? dur, kes sözünü; önce şunu söyle: Peleus'un oğlu öldü mü? sahil mi?

NEOPTOLEMOS

Öldü: dediklerine göre onu bir insan değil, bir tanrı, Apollon, okları ile öldürmüştü [1].

[1] Akhilleus'un ne suretle öldüğüne dair rivayetler muhtelif; oğlu en şanlı sureti tercih ediyor. Kaybolmuş *Aithiopis* destanında kahramanı Paris ile Apollon öldürmüştü Hektor da kendisini mağlup eden Akhilleus'a bu suretle öleceğini haber vermişti. Akhilleus ile anası Thetis de ölümün bu suretle olacağını haber vermişlerdir.

PHILOKTETES

Öyle bir ölümle öldüren de ünlü, ölen de... Bilmem, evlâdım, şimdi ben sana edilenleri mi so-
rayım, yoksa o kahraman için mi ağlayayım!....

NEOPTOLEMOS

Kendi çektiklerin sana yetmiyor gibi bir de başkalarının felâketine mi ağlamak istiyorsun, bahtsız?

PHILOKTETES

Hakkın var. Anlat bakalım, ne hakaret gördün.

NEOPTOLEMOS

Babamı büyütenle kiral Odyseus, renk renk bir gemiye binmişler, beni almağa geldiler. Bilmem doğru muydu? yoksa öyle havadan bir söz müydü? bana, babam öldükten sonra tanrıların, Troia'yı benden başka kimsenin almasına izni olmayacağını söylüyorlardı. Böyle söyliyerek, ey yabancı! beni hemen gitmeğe çabucak kandırdılar; hem ben ölüyü, gömülmeden önce bir görmek istiyordum; çünkü onu, babamı, hiç görmemiş-tim. Bundan başka doğrusu asıl bir sebep daha

vardı: Troia'ya gidip te ona hâkim olan kaleyi zaptedebilsem... Yola çıktığımızın ikinci günü idi ki isteğimize uygun bir yel beni Sigeion sahiline, o menhus sahile [1] çıkardı. Ben gemiden iner inmez bütün ordu etrafımda halka olup benim memnuniyet gösterileri ile karşıladı: kaybettiklerini, Akhilleus'u, gene canlı olarak karşılarında gördüklerine yemin ediyorlardı. O, asil ölü, yerde uzanmış yatıyordu; ben, bedbaht, ona ağladıktan sonra gidip dostlarım Atreus oğullarını — onları dost sanıyordum —, işte onları buldum da onlardan babamın silâhları ile kendisine ait olan şeyleri istedim. Bana, ne acı şey! şu hayâsızca sözlerle cevap verdiler: «Akhilleus'un kendisine ait ne varsa hepsini alabilirsin; amma o ünlü silâhların şimdi başka bir sahibi var ki o da Laertes'in oğludur.» Gözlerim yaş, içim öfke ile dolu, hemen kalktım ve yeisle: «Alçak Agamemnon! benim olan o silâhları, benim rizamı almadan, başka birine vermeğe nasıl cesaret ettiniz?» dedim. Odysseus yanımda idi; bana o cevap verdi: «Evet, delikanlı, o silâhları haklı olarak bana verdiler; çünkü onları da, ölüyü de, kendi elimle ben kur-

[1] Sigeion burnu'nun menhus olması, Neoptolemos'un yası yüzünden. Neoptolemos'un Atreus oğullarından gördüğüünü iddia ettiği haksızlık ta kendisini bu hükümde kuvvetlendirecek mahiyettedir.

tardım.» Hiddetle kalktım ve kendisine, benim olan silâhları bana vermemekte de ısrar ettiği için bütün hakaretleri, en ağır hakaretleri ettim. Tabiatı icabı itidalle konuşur bir adamdır amma tahammülü kalmadı, kendisini yaralıyan sözlere şu cevabı verdi: «Sen benim bulunduğum yerde değildin; olmaman lâzım gelen yerde idin ve bu silâhlar, mademki bu kadar küstahça konuşuyorsun, hiç bir zaman seninle Skyros'a dönmiyecektir.» Böyle bir hakarete, böyle küfürlere uğradıktan sonra, bana ait olan silâhlardan insanların en mücrimi ve Laertes'in kendine lâıyk oğlu Odysseus tarafından mahrum edilmiş bir halde, memleketime dönüyorum. Amma doğrusu ben Odysseus'u, emir mevkiinde olanlar kadar suçlu bulmuyorum. Bir şehir gibi bir ordu da daima başlarına tâbidir. Nizamı bozanların kötü olması, kendilerine talimat verenlerin sözleri yüzündendir. Diyeceklerimin hepsini dedim. Atreus oğullarından nefret eden benim dostum olduğu kadar, dilerim tanrıların da dostu olsun!

Metanetle ve sarih bir sesle.

KORO

Dağların tanrıçası, var olan her şeyin besleyicisi, Toprak, Zeus'un bile anası, sen ki altını bol

Paktolos'a hükmedersin, orada, Troia'da Atreus oğulları bu delikanlıya, babasının silâhlarını Odysseus'a vererek en büyük hakareti ettikleri zaman da sana dua ederek yalvardım, her saygıya değen ana! Sen de bilirsin ki, ey boğalar öldürücüsü arslanlar üzerinde oturan bahtiyar tanrıça, bu, Laertes'in oğlu için pek büyük bir şeref oldu!

PHILOKTETES

Geminize binip buraya gelmekle öfkenizin bana, ey yabancılar! gerçek sandığım bir delilini getirmiş oldunuz. Bütün bu işlerde hep onların parmağı, Atreus oğulları ile Odysseus'un parmağı bulunduğunda, benim gibi, sizin de şüpheniz yok. O Odysseus'un ağzından, bilirim, yalan dolan hiç eksik olmaz; hiç bir işinde hakka, adalete varmak hevesinde değildir. Anlattıklarınıza şaşmadım; şaşığım bir şey varsa o da, bu haksızlıklara şahit olduysa, koca Aias'ın bunlara ses çıkarmamış olmasıdır.

NEOPTOLEMOS

O artık hayatta değildi, ey yabancı! o kahraman sağ olsaydı ben böyle malımdan mahrum mu edilirdim!...

PHILOKTETES

Ne diyorsun? Yoksa o da mı öldü?

NEOPTOLEMOS

Bil ki artık o ışığa görmüyor.

PHILOKTETES

Bu ne felâket! Amma Tydeus'un oğlu ile Sisyphos'un Laertes'e satılan oğlu için ölüm tehlikesi pek yoktur; halbuki asıl onlar yaşamamalı.

NEOPTOLEMOS

Elbette, onlar ölmediler; bilâkis, bugün Argoslular ordusunda ferih, fahur yaşıyorlar.

PHILOKTETES

Ya o ihtiyar, o mükemmel insan, benim dostum Pylos'lu Nestor hâlâ hayatta mı? O, ettiği akıllı uslu nasihatlerle, o heriflerin sebep oldukları birçok kötülüklerin önüne geçmiştir de...

NEOPTOLEMOS

Şimdi o da felâket içinde: oğlu Antilokos yanında idi, artık değil, öldü.

PHILOKTETES

Yazık! Öyle iki kişiyi söyledin ki ölümleri bana, herhangi bir kimseninkinden ağır geldi. Onlar ölüp gittiği halde Odysseus'un yaşamasına bilmem ki ne demeli? Onların yerine asıl o ölme-
meli değil miydi?

NEOPTOLEMOS

O didinmeği sever, becerikli bir adamdır amma, ey Philoktetes! çoğu zaman becerikliliğin de önüne bir engel çıkar.

PHILOKTETES

Söyle, tanrılar aşkına, ya Patroklos, babanın o pek sevdiği adam, o zaman nerede idi?

NEOPTOLEMOS

O da ölmüştü. Sana bu işin kısacasını söyliyeyim; harp kötülerin canını istemiye istemiye alıyor amma iyileri hiç esirgemiyor.

PHILOKTETES

Bana da öyle geliyor. Şimdi sana başka birini sorayım: bir alçak vardı, yalancı düzenli sözler söylemesini pek bilirdi, o ne oldu?

NEOPTOLEMOS

Bu söylediğin Odysseus değilse kim ola?

PHILOKTETES

Hayır, onu söylemek istemiyorum: Thersites derler bir adam vardı, kimse kendisini dinlemek istemediği halde o hep söyler dururdu, biliyor musun, acaba hâlâ hayatta mı?

NEOPTOLEMOS

Ben onu görmedim amma işittiğime göre yaşıyormuş.

PHILOKTETES

Tabii öyle olacak! Hiç alçak bir adamın öldüğü görülmüş müdür? Tanrılar o gibileri koruyor; hattâ, bilmem nasıl oluyor? ahlâksızları, düzencileri Hades'ten, haksever, faziletli insanları durmakazın yuvarladıkları Hades'ten geri çevirmek bile hoşlarına gidiyor [1]. Bilmem buna

[1] Odysseus'un babası olduğu söylenen Sisypheos'a telmih. Rivayete göre Sisypheos ölmek üzere iken karısına, kendisini gömmemesini tenbih etmiş. Hades'in huzuruna varınca karısının, bu sözü tutmamasından şikâyet etmiş ve onu cezalandırmak için tanrıdan, tekrar işiğe çıkmayı dilemiş. Bir daha da dönmemiş.

ne demeli? Buna ne demeli? Tanrıların ettiklerini övmek isterken o tanrıların haksızlığını görürsem gene iyi diyebilir miyim?

NEOPTOLEMOS

Ben ki Oite'de oturan bir babanın oğlum, bugünden sonra İlion'a da, Atreus oğullarına da ancak uzaktan bakacağım; gönüllerinde şer hayırdan daha çok hüküm süren, gönüllerinde fazilet ezilip alçaklık üste gelen insanları hiç bir zaman sevmiyeceğim; bundan böyle Skyros'la taşları bana yeter, evimde oturup şükrederim ^[1]. Şimdi gemime gideyim. Sen de, Poias'ın oğlu hoşça kal; tanrılar dileğince versinler de seni derdinden kurtarsınlar. Biz, haydi gidelim de tanrının izni olunca hemen hareket edebilelim.

[1] Neoptolemos bunları, Skyros'a dönmesini haklı göstermek için söylüyor. Yoksa silâhları kendisine verilmiştir. Odysseus, delikanlıya silâhları geri vermeseydi artık ondan bir şey istiyemezdi. Philoktetes'in yanında kendisi aleyhinde en ağır hareketlerden çekinmemesini tavsiye ediyor bu; hareketlerin haklı olmaması lâzım; yoksa Odysseus'un hayâsızlığı da, Neoptolemos'un alçalması da tasavvurun fevkinda olur. Şurasını da ilâve edelim ki Sophokles mahsus buraları karanlık bırakmıştır; bütün tragediada Neoptolemos, silâhlar kendisine verilmemiş gibi söz söyler; bu nokta bazı kimseleri yanıltmıştır.

PHILOKTETES

Ne, evlâdım, hemen geminizi kaldırıyor musunuz?

NEOPTOLEMOS

Yelken açmak fırsatını uzaktan değil, yakından kollamalı.

PHILOKTETES

Babanın, ananın, evlâdım! ocağında sevdiğin daha kimin varsa onun bağı için, senden yalvararak diliyorum, etrafımı çeviren, şu gördüğün, işittiğin acılar arasında beni böyle bir bağama bırakma; beni de al, geminde fazla bir adam bulunsun. Biliyorum ki bu yükün rahatsızlığı büyük olacak; ama katlan. Mert insanlar ayıp olan şeylerden nefret eder, asilce olanı kendilerine şan bilirler. Söylediğimi yapmazsan, senin için adını lekeliyen bir şerefsizlik olur; yaparsan, evlâdım, ben Oite toprağına sağ olarak ayak basarsam, bundan sana yüce bir ün gelir. Hadi, bunun sana bir günlük bile sıkıntısı olmaz; bu cesareti göster; beni nereye olursa at, buradan götür de geminin neresine istersen orasına, baş tarafına, arka tarafına, ambarın dibine, başkalarını en az rahat-

sız edeceğim yerine koy. Peki de; yalvaranlar tanrısı Zeus'un aşkına, evlâdım, razı ol. Ben, ayağımdan sakat, biçare ben, bir topal olduğum halde senin önünde dize geliyorum. Beni burada kimse-siz, insan yüzüne hasret koyup gitme; hayır, beni kurtar, kendi memleketine, yahut kiral Khal-kodon'un Euboia limanlarına götür. Oradan Oite'ye, Trakhis sıra dağlarına, Sperkheios'un güzel sularına geçmem uzun sürmez. Beni sevgili babama kavuştur; çoktan beri o artık ölmüştür diye korkuyorum. Buraya gelenlerle kaç defa ona haber yollayıp bana bir gemi göndersin de memleketime aldırısın diye yalvara yalvara diledim. Ya ölmüştür; yahut ta o adamlar, gönderdiğim haberi vermediği, zannedirim, birer uşak gibi, tabiatıyla ihmal edip acele acele memleketlerine dönmüşlerdir. Amma bugün, bugün sana doğru dönüyorum, sen benim memleketime vardığını vardığım gün haber vereceksin; beni kurtar, bana acı, ölümlü insanlar için hayatın ne kadar felâketlerle dolu, ne kadar kararsız olduğunu, insanların şimdi bah-tiyarken şimdi bedbaht oluverdiklerini bir düşün. İktal-de iken de insan feleğin sillesi olacağını hatırdan çıkarmamalı; saadet içinde yaşıyorsa asıl o zaman hayatını kollamalı ki hiç beklenmedik bir anda altüst oluvermesin.

Metanetli ve sarih bir sesle.

KORO

Acı ona, kiralım; meşakkatlerini, çökerten acılarını anlattı. Hiç bir dostumun başına bunlar gelmesin! Mademki, ey kiral! Atreus'un zalim oğullarına kinin var, senin yerinde olsam onların sana ettiği kötülüğü onun için bir iyiliğe çevirir, hızlı geminle onu yurduna, döneyim diye yandı-ğı yurduna götürür, böylelikle tanrıların gazabın-aan kurtulurdum.

NEOPTOLEMOS

Şimdi yüreğim merhametle sızlıyor amma, dikkat et, sonra yanı başında onun feryatlarına dayanamayıp bu söylediklerine pişman olma-yasın.

KORO BAŞI

Hayır, göreceksin ki hiç bir zaman bana böyle bir sitemde bulunamayacaksın.

NEOPTOLEMOS

Öyle ise peki! Başı darda bu garibe yardım etmekte benim senden aşağı kalmam ayıp olur.

Mademki böyle diyorsun, hadi yelkenimizi açalım; o da çabuk binsin; gemi onu götürür, bizden kötü yüz görmez. Hemen tanrılar bizi bu topraktan hayırlısıyla yola çıkarırsın da istediğimiz yere ulaştırırsın.

PHILOKTETES

Ey gönlümün süruru gün! ey insanların en mürüvvetlisi! aziz gemiciler! Size olan sevgimi göstermek için bilmem ki neler yapayım? Gel, evlâdım, mesken denirse benim meskenimi bir selâmhyalım, sonra içeri girelim: benim ne ile yaşadığımı, ne metanetli olduğumu bir gör. Zannederim benden başka kimse bu istirapları görmeğe bile tahammül edemez; zaruret banâ, onlara katlanmağı öğretti.

Neoptolemos, Philoktetes'le beraber mağaraya girmeğe hazırlanırken biri tacir, biri gemici, içeri iki kişi girer.

KORO BAŞI

Durun, ne diyeceklerini öğrenelim. Buraya doğru iki kişi geliyor; biri senin geminden bir adam, biri de bir tacir. Onları dinler de öyle içeri girersiniz.

TACİR

Ey Akhilleus'un oğlu! Seninle beraber gelmiş olan ve iki kişi ile beraber gemini bekliyen bu adama, senin nerede bulunduğunu buna söylemesini emrettim; ben de gemini, tesadüfen, senin kinin durduğu yerde durdurmuştum, hiç beklemediğim halde bu adama rasgeldim. Ben İlion'dan memleketime, toprağı bereketli Peparethos'a gidiyordum; gemimin reisi benim; tayfam çok değil. Bu gemicilerin seninle beraber olduklarını öğrendim. Hiç bir şey söylemeden, münasip bir mükâfat karşılığı, bildiklerimi sana da bildirmeden yola devam etmeği doğru bulmadım. Seni pek alâkadar eden bir şeyden, Atreus oğullarının sana karşı olan niyetlerinden güphesiz hiç haberin yok; hem de sadece niyet değil, vakit geçirmeden onları hemen tatbika giriştiler.

NEOPTOLEMOS

Ben bir nankör değilsem, ey yabancı! bu hizmetinle minnettarlığımı kazanmış olursun. Şu söylediklerini bir anlat, Argosluların bana karşı yeni niyetlerinden ne öğrendinse ben de bileyim.

TACİR

Bir donanma ile senin peşinden çıktılar; yani Phoiniks ile Theseus oğullarını gönderdiler.

NEOPTOLEMOS

Beni Troia'ya zorla mı, yoksa kandırarak mı götürmek istiyorlar?

TACİR

Orasını bilmiyorum: duyduklarımı sana söyledim.

NEOPTOLEMOS

Phoiniks ile arkadaşlarının bu kadar gayret göstermeleri hep Atreus oğullarına yaranmak için mi?

TACİR

Şunu bil ki onlar şimdi, düşündüklerini bir gerçek haline getirmek üzereler.

NEOPTOLEMOS

Nasıl oluyor da bu işte Odysseus gemiye binip emri kendi eli ile götürmeğe hazır değildi? Yoksa bir korkusu vardı da ondan mı kaldı?

TACİR

O da, Tydeus'un oğlu ile beraber gidip, başka bir cengâver aramağa hazırlanıyordu; ben o sırada yola çıktım.

NEOPTOLEMOS

Odysseus'un böyle bizzat aramağa gideceği kimdi?

TACİR

Onun arıyacağı... Amma sen bana önce şunu söyle: bu adam kim? Yavaş söyle.

NEOPTOLEMOS

Meşhur Philoktetes, ey yabancı!

TACİR

Artık sus. Çabuk, hazırlan, bu memleketten kaç

PHILOKTETES

(Şüphelenerek.) Ne söylüyor bu adam, evlâ-dım? Sana öyle karanlıkta söylediği sözlerle bana karşı neler uyduruyor?

NEOPTOLEMOS

Sözlerini ben de anlamıyorum: ne demek istediğini senin önünde, benim önümde, bu adamların önünde, açıkça anlatsın.

TACİR

Ey Akhilleus'un oğlu! gizlemem lâzım gelen şeyleri ağzımdan alıp ta beni ordunun gözünde mahvetme: ben muhtaç bir adamım, ettiğim hizmetlere karşılık ordudan çok iyilikler görüyorum.

NEOPTOLEMOS

Atreus oğullarından nefret ederim; o da benim en büyük dostumdur, çünkü Atreus oğullarına onun da kini var. Mademki sen buraya benim için iyi niyetler besliyerek geldin, o halde duyduklarının hiç birini bizden saklamamalısn,

TACİR

Ne yaptığımı düşün, evlâdım.

NEOPTOLEMOS

Onu çoktan beri ben de senin kadar düşünüyorum.

TACİR

Sonra bütün suçu senin üzerine atarım.

NEOPTOLEMOS

Kabul! amma söyle.

TACİR

Peki. (*Philoktetes'i göstererek.*) O söylediğim iki adam, Tydeus'un oğlu ile Odysseus, işte bunu aramağa çıktılar; kandırarak, olmazsa kuvvet zoru ile onu muhakkak getireceklerine yemin ettiler. Odysseus'un bu sözleri söylediğini bütün Akhalılar açıkça duydular; çünkü, onun giriştikleri işte muvaffak olacaklarına, arkadaşından daha çok inancı vardı.

NEOPTOLEMOS

Amma nasıl oldu da Atreus oğulları, bunca yıldır bir başına bıraktıkları Philoktetes'i bu kadar zamandan sonra merak ettiler? Bu pişmanlık onlara nereden geldi? Suçları cezalandıran tanrıların kuvvetinden, intikamından mı korktular?

TACİR

Sana bütün bunları anlatayım: belli ki bilmiyorsun. Asil soydan bir hâkim vardı, Priamos'un oğlu idi, adına Helenos derlerdi. Bir gece tekbaşına çıkmış, dünyanın en kötü, en hakaretli adlarını hak eden adam, kurnaz Odysseus, onu yakaladı, zincire vurup getirdi, toplantıda Akhalılara gös-

terdi: doğrusu böyle bir kimseyi ele geçirmek, büyük işti. Kâhin onlara çok şeyler haber verdi; bunlar arasında, Philoktetes'i kandırıp ta şimdi bulunduğu bu adadan getirmezlerse Troia'nın üzerindeki kaleyi hiç bir zaman alamıyacaklarını söyledi. Laertes'in oğlu, kâhinin ağzından bu sözleri duyar duymaz, bu adamı getirip Akhalılara göstereceğine söz verdi. Onu zorlamaksızın razı etmeği umduğunu, amma olmazsa zorla getireceğini de söyledi. «Başaramazsam, kim isterse gelsin, kellemi kessin!» dedi. Hepsini öğrendin, evlâdım; sana da, alâka gösterdiğin bir kimse daha varsa ona da nasihatim: çabuk olun.

PHILOKTETES

Bahtım ne de kara imiş! o alçak, bütün varlığı cinayet olan o adam, beni kandırarak Akhalılara götürüleceğine yemin etti, öyle mi? Ne hacet, beni, onun babası gibi, öldükten sonra Hades'ten yukarı gelmeğe de razı etsinler.

TACİR

Senin neden bahsettiğini bilmiyorum. Ben artık gemime dönüyorum. Sizi de tanrılar kudreti korusun. (Çıkar.)

PHILOKTETES

Laertes'in oğlunun beni, tath sözlerle bir gün gemisinden çıkarıp Argoslular ortasında göstereceğini ummuş olması insanı isyan ettirmiyor mu, evlâdım? Hayır, bu olmayacak. Ben, en menfur düşmanımı, beni böyle sakat eden yılanı dinlerim de onu dinlemem. Amma o alçak her şeyi söyleyebilir, her cüreti gösterebilir. Şimdi de, emim, gelecek. Kaçalım, evlâdım; Odysseus'un gemisi ile aramızda büyük bir deniz mesafesi bulunsun. Gidelim: yerinde gayret insana, didinmeden sonra, uyku ve rahatlık getirir.

NEOPTOLEMOS

Baştan gelen rüzgâr dinince yelkenimizi açarız; şimdi yel bize zıt esiyor.

PHILOKTETES

Felâketten kurtulunca her yolculuk hayırlı demektir.

NEOPTOLEMOS

Hayır; zaten bu rüzgâr düşmanlarımız için de ters [1].

[1] Rüzgâr Güney - Batıdan esiyor, yani Notos (Iodos). Yunanistan'a gitmek isteyen Philoktetes'in yola çıkması kabil değil amma Troia'dan onu aramağa gelen Yunanlılar da durmağa mecbur.

PHILOKTETES

Çalmak, ellerinde silâhla yağma etmek isteyen deniz haydutları için ters rüzgâr olur mu hiç!...

NEOPTOLEMOS

Peki, istiyorsan gidelim; amma sen mağara-dan ne lâzımsa, kıymet verdiği bir şey varsa onu al.

PHILOKTETES

Benim hiç geçemeyeceğim şeyler var amma onları seçmek uzun sürmez.

NEOPTOLEMOS

Benim gemimde bulamıyacağın ne olabilir ki?

PHILOKTETES

Bir ot var ki ağrılarım ne zaman tutarsaindirir: bana verdiği rahatlık tamdır.

NEOPTOLEMOS

Al öyle ise onu. Daha ne götürmek istersin?

PHILOKTETES

Bir bakayım, dikkatsizlikle oklarımdan birini kaybetmiş olmuyayım, kimsenin eline geçmesin.

NEOPTOLEMOS

Şimdiki yayın o meşhur yay mı?

PHILOKTETES

Evet, başka yayım yok; elimdeki o.

NEOPTOLEMOS

Ona yakından bakmama, elime almama, bir tanrıymış gibi tapmama iznin olur mu?

PHILOKTETES

Senin için evet, evlâdım; benim sana faydalı olacak nem varsa almana iznim olur.

NEOPTOLEMOS

Elbette isterim; amma bak nasıl: arzum haklı ise, yerine getirilmesini isterim; değilse, aldırma-sın.

PHILOKTETES

Dini bütün bir adamın sözleri! Haklı arzu, mademki ben bu güneşe bakabilmeği, yakında

Oite toprağını, ihtiyar babamı, dostlarımı görmeği yalnız sana borçluyum; ben düşmanlarımın elinde iken beni sen onlardan üste çıkardın. Korkma: bu yaya dokunman, onu alıp bana gene vermen, bütün faniler içinde faziletinle onu elinde tutmuş olmakla iftihar etmen kabildir. Bana da bunu bir iyiliğe karşılık olarak vermişlerdi.

NEOPTOLEMOS

Seni tanır tanımaz dostluğuna da erdiğim için bahtiyarım. Bir iyiliğe karşılık bir iyilik etmeği bilen her insan, bütün hazinelerden daha kıymetli bir dost olur. Gir, rica ederim.

PHILOKTETES

Peki; seni de götüreceğim! çünkü benim ıstı-
rabımın senin yardımına ihtiyacı var.

Mağaraya girerler.

Ağır.

KORO

Gözlerimle görmedim amma anlattılar da
duydum: İksion, Zeus'un yatağına yaklaştığı için
Kronos'un kudretli oğlu onu, hiç durmıyan bir te-

kerlek üzerine fırlatmış; amma hiç bir janinin
Philoktetes'inkinden daha kara bir talie çarpıl-
dığını ne gördüm, ne de duydum. Hiç kimseye bir
şey yapmamış, kimseden bir şey çalmamış, âdil
insanlara adaletle muamele etmiş olduğu halde
böyle perişan, mahvolup gidiyordu. Asıl şaştığım
da şu: yapayalnız, her tarafta parçalanmış dalga-
ların gürültüsü arasında, bu kadar acıklı bir ha-
yata nasıl dayanabilmiş?

O kendi kendinin komşusu idi, yürüyemiyor-
du, memlekette ıstıraplarında yardımına gelecek
kimse yoktu; etini kemiren, kanlı yarasının acısı
ile kopardığı, etrafta akisler uyandıran feryat-
larını yanında dinleteceği bir kimsesi yoktu; ze-
hirlenmiş ayağından sıcak sıcak kanlar fışkırdığı
zaman, rızıkımızı veren topraktan teskin edici ot-
lar koparıp getirecek kimsesi yoktu; kendisini
kemiren ıstırapı ne zaman durursa o zaman, ih-
tiyacı olan şeyleri bulabileceği yere, sütninesiz
bir çocuk gibi, sürüne sürüne gidiyordu.

Daha hızlı.

Kendini beslemek için mubarek toprağın
mahsulünden, bizlerin, elleri tutar insanların ye-
diklerimizden mahrum, bazan yayının kanatlı
okları ile kurucağına biraz azık bulabiliyordu. Za-

vallı! on yıl süren bir zamanda şarap kadehleri-
nin neşvesini bile tatmadı; gözleri bir tarafta gö-
rebilirse, her gün, akma bir suya doğru sürünü-
yordu.

Amma şimdi acılarından kurtulacak, nihayet
bahtıyar, ulu olacak; çünkü gönlü büyük insan-
ların oğluna rasgeldi; onun gemisinde, dalgalar
arasında, bunca uzun aylardan sonra babasının
evine doğru, Malia nymphalarının bulunduğu yer-
lere, Sperkheios sahillerinde eli tunç kalkanlı
kahramanın, Oite tepelerinde ilâhî ateşle parıl
parıl yanarak tanrılar toplantısında gözüktüğü
yerlere gidecek.

Neoptolemos ile Philoktetes gi-
rerler [1]; Philoktetes çok zah-
metle yürür.

NEOPTOLEMOS

Haydi, yürüsen e! neden böyle sebepsiz su-
suyorsun? Bu şaşkınlığın neden?

[1] Neoptolemos'la Philoktetes, koronun sözleri bit-
tikten sonra değil, herhalde daha evvel dönüyorlar; koronun
Philoktetes'in memleketine gideceğini söylemesi, buna inanır
gözükmesi ancak bu suretle izah edilebilir.

PHILOKTETES

Aaa! aaa!

NEOPTOLEMOS

Nen var?

PHILOKTETES

Büyük bir şey değil: yürü, evlâdım.

NEOPTOLEMOS

Gene sancıların mı tuttu?

PHILOKTETES

Hayır, bilâkis, öyle geliyor ki daha iyiyim. -
Ah! tanrılarım!

NEOPTOLEMOS

Neden böyle içini çekerek tanrıları anıyor-
sun?

PHILOKTETES

Gelip bizi kurtarsınlar, bize merhamet etsin-
ler diye. - Aaa! aaa!

NEOPTOLEMOS

Ne oluyorsun? Böyle söz söylemiyecek, susacak mısın? İstirabın var gibisin.

PHILOKTETES

Mahvoldum, evlâdım, artık sizlerden acımı saklıyamıyacağım. Ah! beni deliyor, delik deşik ediyor. Ben ne bahtsız insanmıyım! Mahvoldum, evlâdım, param parça oldum, evlâdım. - Ay! ayayay! ayayayayay! - Tanrılar aşkına, evlâdım, elin altında bir kılıncın varsa, ayağımın ucuna vur, çabuk kes: canımı esirgeme. Vur, oğlum.

NEOPTOLEMOS

Birdenbire, apansız gelip seni böyle bağırta, inleten acı nedir ki?

PHILOKTETES

Biliyorsun, oğlum.

NEOPTOLEMOS

Nedir?

PHILOKTETES

Biliyorsun, evlâdım.

NEOPTOLEMOS

Nen var? Bilmiyorum.

PHILOKTETES

Nasıl bilmezsin? - Ayayayay!

NEOPTOLEMOS

Bu hastalığın sana vurduğu yük ne dehşetli!

PHILOKTETES

Evet, korkunç, anlatılmaz. Acı bana.

NEOPTOLEMOS

Ne yapayım?

PHILOKTETES

Bir korkun olmasın, beni bırakma: bu acı pek sık gelmez; şüphesiz başka yerlerde koşmaktan yorulunca geliyor.

NEOPTOLEMOS

Sen ne bahtsız adamsın! evet, bu acılarını gördüğüm sen, gerçekten bahtsızsın! İster misin, seni tutayım mı? sana elimi uzatayım mı?

PHILOKTETES

Hayır; sen bu yayı al, demin istiyordun, hastalığının bu nöbeti geçinceye kadar sende dur-

sun, sen saklarsın, çünkü bu acı geçince beni bir nyku alıyor; daha önce bitmez, beni de bırakın uyuyayım. O sırada düşmanlarımız gelirse, tanrılar aşkına, sana tenbihim olsun, bu silâhları onlara gönül rızası ile de verme, zorla da verme, ne yapıp yap, verme, çünkü kendini de, sana, yalvaran beni de mahvedersin.

NEOPTOLEMOS

Dikkat edeceğime güvenebilirsin: bu silâhlar ancak senin ve benim olacak. Ver; onları bana verişin ikimize de saadet getirsin.

PHILOKTETES

İşte, al, evlâdım. Hased tanrısına yalvar, bu silâhlar benim ve benden evvelki sahipleri için olduğu gibi senin için de bir ıstırap sebebi olmasınlar.

NEOPTOLEMOS

Ey tanrılar! İkimiz için de öyle olsun! Saadetli ve kolay bir yolculuk bizi tanrılar kudretinin nasip ettiği yere götürsün, seferimizi sona erdiresin.

PHILOKTETES

Korkarım ki, evlâdım, bu duan boşa gidecek. Gene yaramın içinden bir kara kan dalgası akı-

yor; daha başka şey de bekliyorum. Ah! mel'un ayak, sen bana daha ne elemeler getireceksin! Geliyor, acı yaklaşıyor, işte tâ yanımda. [1] Ah! ne kara bahtlıyım! Halimi görüyorsunuz, beni bırakıp gitmeyin. - Ayayayayay! - Kephallenialı yabancısı, bu ıstırap senin göğsüne yapışsın da onu parçalasın! - Ayayayayay! - Seferin iki reisi, Agamemnon, Menelaos, sizler benim yerime bu kadar zaman bu hastalığı neden çekmediniz? Ölüm! ölüm! seni her gün çağırdığım halde niçin gelmiyorsun? Oğlum, asil çocuk, beni Lemnos ateşi ile, o meşhur ateşle yak, ey mert insan! Ben de, vaktiyle, şimdi saklıyasın diye sana verdiğim bu silâhlara karşılık olarak, Zeus'un oğluna o hizmeti ettim [2]. - (Neoptolemos susar.) Ne diyorsun, oğlum? Niçin susuyorsun? Neredesin, evlâdım?

NEOPTOLEMOS

Çoktandır ıstırap çekiyorum, senin sızılarınınla inliyorum.

[1] Müfessirin söylediğine göre Philoktetes ağrılarını vahşi bir hayvana benzetiyor.

[2] Philoktetes, sihirli gömleği giyip amansız ıstıraplara tutulan Herakles'i Oite dağında yakarak kendisine iyilik ettiğini anlatıyor.

PHILOKTETES

Amma, oğlum, emin ol: bu acı ne kadar çabuk gelirse o kadar da çabuk gider. Yalvarırını sana, beni yalnız bırakma.

NEOPTOLEMOS

Sen korkma, biz kalırız.

PHILOKTETES

Sahi mi? kalacak mısınız?

NEOPTOLEMOS

Emin ol.

PHILOKTETES

Seni bir yeminle bağlamak istemem.

NEOPTOLEMOS

Sensiz gitmeme müsaade yoktur.

PHILOKTETES

Ver öyleyse elini.

NEOPTOLEMOS

İşte sana elimi veriyorum: kalacağım.

PHILOKTETES

(Takatsiz kalmıştır; elinin belli belirsiz bir işareti ile mağarasını gösterir, oraya götürülmesini ister.) Oraya, şimdi oraya...

NEOPTOLEMOS

Ne diyorsun?

PHILOKTETES

Yukarıya...

NEOPTOLEMOS

Şimdi de bu anlaşılmaz sözler, bu sayıklama nedir? Niçin yukarıya, göğe bakıyorsun?

PHILOKTETES

(Artık derdini anlatacak kuvveti yokutr.)
Bırak, bırak beni...

NEOPTOLEMOS

Seni nereye bırakalım?

PHILOKTETES

Artık bırak.

NEOPTOLEMOS

Ayrılmam yanından.

PHILOKTETES

Bana dokunursan öldürürsün.

NEOPTOLEMOS

Peki, mademki şimdi biraz daha rahatsın, seni bırakıyorum.

PHILOKTETES

(Yere düşer.) Ey toprak! çabuk, beni al, ölüyorum: ıstırabım artık ayakta durmama müsaade etmiyor.

NEOPTOLEMOS

(Yavaş sesle, koroculara.) Zannederim, nerdeyse onu uyku kavrıyacak: işte başı düşüyor, ter

bütün vücudünü sırsıklam etti, ayağının ucundan kara bir damar patladı, kan dalga dalga akıyor. Onu rahat bırakalım da, dostlarım, derin derin uyun.

Gayet yavaş.

KORO

Ey uyku! ıstırabı da, elemeleri de bilmiyen uyku! bize de o tatlı nefesinle gelebilseydin... Hayatın bütün füsunu, ey kudretli tanrı! onun yüzüne şimdi yayılan bu derin rahatlığı giderme. Gel, sen ki bütün acıları dindirirsin, imdadımıza gel! (Yavaş sesle). Oğlum, nerede duracağını, nereye kadar gideceğini, şimdi ne yapman lâzım geldiğini bir kararlaştır. Bu işte nereye vardık, görüyorsun. Harekete geçmek için ne bekliyeceğiz? Her şeyi elinde tutan fırsat hemen büyük başarılar getirir.

NEOPTOLEMOS

(Bir kâhin edasiyle söyler.) Şüphesiz bir şey duymuyor, işitmiyor; ama anlıyorum ki gemimize onsuz binersek, yayını elimize geçirmemizden bir fayda gelmeyecek. Taç onun başı içindir, tanrı onun getirilmesini emretti. Bütün gay-

retlerimize rağmen yarım bıraktığımız bir işe giriştiğimiz için övünmek ne kadar ayıp olur! [1]

Gayet yavaş.

KORO

Tanrı bunun da yolunu gösterir, oğlum, ama sen, benden cevap ister, bana cevap verirken hafif bir sesle konuş; çünkü bütün ıstırap çekenlerin uykusu, buna da uyku denebilirse, görmek için gözlerini açık tutar (Yavaşça). İşe nasıl girişeceğini, elinden geldiği kadar derin derin düşün: neden bahsettiğimi biliyorsun. Onun hakkında böyle bir düşüncen varsa, tedbirli kimse-ler sana ancak içinden çıkılmaz zorluklarla karşılaşacağını haber verebilirler.

Biraz hızlı .

Yel şimdi istediğimiz gibi esiyor, evlâdım, istediğimiz gibi [2]: onun gözleri kapalı, kendi-

[1] Neoptolemos'un sözleri, koronun sözleri ile tezat teşkil ediyor; çünkü o, düşündüğünden emin olarak söz söylüyor: yayı ele geçirmiş olması kâfi değil, Philoktetes'i gemiye alıp götürebilmek lâzım. Kâhin Helenos'un haber verdiğine göre Troia ancak Philoktetes getirilirse zaptedilebilecek. Neoptolemos onun sözlerini hatırlatırken kâhinler vezni ile konuşuyor.

[2] Yel güney-batıdan esiyor; yani Troia'ya gitmek için en elverişli yol.

sini müdafaa edemez, geceye benzer bir karanlık içinde uzanmış yatıyor; — sıcak saatlerde uyku derin olur; — ne eline, ne ayağına, ne de bir uzvuna hâkim: Hades'te yatanlar kadar görüyor. Verdiğin emir yerinde mi, bir düşün; ben bu işleri nasıl anlıyorum, sana söyleyeyim, evlâdım: girişilecek iş hiç bir endişe doğurmuyorsa, hepsinden evlâdır.

Yerde yatmakta olan Philoktetes'in kımıldandığı görülür.

NEOPTOLEMOS

Sus, aman bir dalgınlık edeyim deme! bak, gözlerini açıyor, başını kaldırıyor.

PHILOKTETES

Ey uykudan sonra gelen ıstık! Misafirlerim beni, hiç beklemediğim, ummadığım bir surette muhafaza edip başımda durdular! Evlâdım, senin, ıstıraplarımı gördüğün halde onlara tahammül edip bana yardım edecek kadar vefa göstereceğini, bana acıyacağını hiç aklıma getirmezdim. Atreus oğulları, (İstihza ile.) ah! o yiğit reislerimiz, acularıma tahammül için böyle bir vefakârlık gösteremediler! Ama sen cıvanmert bir in-

sansın, civanmert insanların evlâdısın oğlum, bunun için benim feryatlarımla, yaramın kokusu ile son derece rahatsız oldun da gene beklemegi kolay buldun. Şimdi, evlâdım, mademki ağrılarımı unutup bir an rahat edebilmem imkânı var, beni tut, ayağa kaldır, yorğunluk bana aman verince gemiye doğru gidelim, gecikmeden yelkenimizi açalım.

NEOPTOLEMOS

Gözlerini açtığını, istirapsızca nefes aldığını görmekle bilsen ne kadar seviniyorum! bunu hiç beklemiyordum, çünkü bu halinle kıyas edilince, o çektiğin acılar öleceğini haber verir gibiydi. Şimdi kalk; yahut sen kalkma, istersen bunlar seni götürsünler: sen de, ben de bunu istiyorsak bu adamlar tereddüt etmeden o zahmete katlanırlar.

PHILOKTETES

Teşekkür ederim, oğlum; sen söylediğin gibi beni ayağa kaldır, ama arkadaşlarına dokunma, daha vakti gelmeden onları yaramın kokusu ile rahatsız etmek doğru olmaz. Gemide benimle beraber oturacaklar, o kadar eziyet yeter.

NEOPTOLEMOS

Peki, dediğin gibi olsun; haydi kalk, bana dayan.

PHILOKTETES

Merak etme, ben kendim kalkarım, alışığım.

NEOPTOLEMOS

Ah! şimdi ben, ben ne yapacağım?

PHILOKTETES

Ne var, oğlum? Bu anlaşılabilir sözlerin de ne demek?

NEOPTOLEMOS

Söyliyeceğim zor şeyi nasıl anlatacağımı bilemiyorum.

PHILOKTETES

Nasıl zor şey? böyle sözler söyleme, evlâdım.

NEOPTOLEMOS

Ama ben şimdi öyle sıkıntılı bir hal içindeyim.

PHILOKTETES

Yoksa benim hastalığının sizleri ne kadar rahatsız edeceğini gördün de beni gemine almak-tan vaz mı geçtin?

NEOPTOLEMOS

İnsan aslına, nesline hiyanet edip te yaraş-mıyan bir işi yapmağa kalkınca her şeyden rahat-sız oluyor.

PHILOKTETES

Ama senin namuslu bir adama yardım et-men aslına, nesline hiyanet değil ki!... Sözlerinle de, işinle de babanın yolundan ayrılmıyorsun.

NEOPTOLEMOS

Beni nefretine lâyık bulacaksın: bak, zihni-mi kurcalıyan düşünce nedir...

PHILOKTETES

Yaptığın iş için senden nasıl nefret edebi-lirim? ama bu söylediklerine ne mana vereceğimi hilemiyorum.

NEOPTOLEMOS

(Yeisle.) Ey Zeus! ben ne yapayım? ne ede-yim? saklamam doğru olmayı saklayıp en hayâ-sızca yalanlar söyliyerek yeni bir günaha daha mı gireyim?

PHILOKTETES

(Koroculara.) Anladığım doğru ise o bana hiyanet edip beni burada bırakacak, yelkenini açıp gidecek.

NEOPTOLEMOS

Seni bırakarak değil, hayır; fakat seni üze-rek, sana elemeler vererek seni buradan götürmek korkusu, işte çoktanberi içimi kemiren düşünce...

PHILOKTETES

Ne demek istiyorsun, evlâdım? Anlamıyo-rum.

NEOPTOLEMOS

(Artık kararını vermiştir.) Senden hiç bir şeyi gizlemeyeceğim: senin Troia'ya Akhalıların yanına gitmen, Atreus oğullarının savaşına ka-rışman lâzım.

PHILOKTETES

(Çılgın gibi.) Ne dedin?

NEOPTOLEMOS

Dinleyip öğrenmeden feryada başlama.

PHILOKTETES

Neyi dinleyip öğrenecekmişim? Beni ne yapmak istiyorsun?

NEOPTOLEMOS

Bir kere seni hastalığından kurtarmak, sonra seninle gidip Troia ovalarını harap etmek.

PHILOKTETES

Sen sahiden böyle bir sevdaya mı kapıldın?

NEOPTOLEMOS

Çok büyük bir zaruret bunu emrediyor: beni öfkelenmeden dinle.

PHILOKTETES

Ben, biçare, mahvoldum! hiyanete uğradım. Sen, ey yabancı! bana bu ettiğin nedir? Haydi, ver yayımı.

NEOPTOLEMOS

Kabil değil: hükmü, adaleti, menfaatlerimizi ellerinde tutanlar, kendilerine uymamı emrediyorlar.

PHILOKTETES

(Son derece hiddetli) Ateşten de zalim olan sen! ayaklarından başına kadar insanı haşyetle ürperten sen! pis bir hiyanetin nefret edilecek âleti olan sen! bana bu ettiğin nedir? Beni nasıl da aldattın? Bana, sana yüzünü tutmuş, sana yalvarmış olan bana kızarmadan bakabiliyorsun, alçak! Yayımı almakla sanki benden hayatımı söktün! Ver, rica ederim, ver, yalvarırım, evlâdım! Babanın tanrıları aşkına, benden canımı alma! Ah! ne kadar kara bahıtlı imişim! — Artık cevap ta vermiyor; bakın yayımı bir daha hiç, hiç geri vermiyecekmiş gibi başını çeviriyor. Ey sahiller, denize uzanan karalar, bu dağların hayvanları, dünyada sizlerden başka dostum yok! ey sarp kayalar, ben sizlere, daima yanımda hazır bulunup beni iştmeğe alışık olan sizlere, sizlerden başka benim kimim var ki! halimden sizlere yanıyorum: Akhilleus'un oğlu, bakın bana ne etti! beni ocağıma götüreceğine yemin etmişti, oysaki Troia'ya götürüyor; bana

sağ elini uzatarak yemin etmişti; benden yayımı, Zeus'un oğlunun, Herakles'in mübarek yayını aldı, geri vermiyor, onu Argoslulara göstermek istiyor. Güçlü bir adamı zorla ele geçirmiş gibi beni götürüyor; öldürdüğünün zaten ölü bir adam, bir dumanın gölgesi, boş bir hayal olduğunu bilmiyor. Benim güçlü zamanım olsa beni böyle esir edebilir miydi? bu halimde bile istediğine ancak düzenle erdi. Şimdi beni, ben biçareyi, hiyanet alt etti. Ben ne yapmalıyım? Ah! ver benim yayımı... Henüz vakti geçmedi, sen gene eskiden olduğun gibi ol. Ne diyorsun? Susuyor musun? Ben, kara bahıtlı, mahvoldum. Ey kaya! iki tarafında iki deliğinle dik duran kaya! ben gene sana doğru geliyorum, varımı elimden aldılar, geçinmek için bir şeyim kalmadı; ben, yapayalnız, senin bağrına sığınacak, orada ölüp gideceğim. Oklarım artık kanatlı kuşlar, dağ hayvanları vurmayacak; benim, ben zavallının ruhsuz cesedim, şimdiye kadar beni besliyenlerin azığı olacak; ben eskiden onları avlardım, şimdi onlar beni avlıyacak: ölümüm onların ölümünün diyeti olacak. Bütün bunlar da, kötülük nedir bilmez gibi görünen bu adamın işi! Ah' sen bir ölsen! — Ama acaba kararımı değiştirir misin? onu bir öğrensem. Yoksa sefilce geber, git.

KORO BAŞI

(*Neoptolemos'a.*) Ne yapacağız? Gidecek miyiz, yoksa bu adamın yalvarmalarına acıyıp dediğine razı olacak mıyız, buna sen karar vereceksin, ey kiralım!

NEOPTOLEMOS

Ona yüreğim yanıyor; hem bu şimdi olmadı, çoktandır ona yanıyorum.

PHILOKTETES

Bana acı, evlâdım; tanrılar aşkına, beni aldatıp insanlar yanında utanılacak hale düşme.

NEOPTOLEMOS

Ne yapmalıyım? Keşke tanrılar beni Skynos'tan çıkarmasaydı, şimdi bu gözlerimin gördüğü içimi o kadar parahyor!

PHILOKTETES

Sen kötü bir insan değilsin; sana bu hayâsızca işleri tenbih edenler, böyle öğüt verenler şüphesiz seni buraya gönderen kötü insanlardır. Sen o öğütleri, onları dinlemeğe lâıyk olanlara bırak; sen bana silâhlarımı ver, aç yelkenini.

NEOPTOLEMOS

Ne yapсам ki, dostlarım?

Odysseus birdenbire içeri girer.

ODYSSEUS

(*Neoptolemos'a.*) Alçak, ne yapıyorsun? [1]
ver o yayı da çekil buradan.

PHILOKTETES

Bu adam da kim? Bu sesini duyduğum
Odysseus değil mi?

ODYSSEUS

Evet, Odysseus, ta kendisi; gözlerinin önün-
de olan benim.

PHILOKTETES

Ah! ben hiyanete uğradım, mahvoldum.
Demek silâhlarımı alan, elimden kapan o.

ODYSSEUS

Evet, benim, başka kimse değil; doğru bil-
din.

[1] Tacirin gitmesinden beri her halde civarda dolaşıp
söylenenleri dinliyen Odysseus'un birdenbire girişi, Neop-
tolemos'un başladığı mısraı yarı bırakmasından bellidir.

PHILOKTETES

Ver, yayımı geri ver, evlâdım.

ODYSSEUS

Bunu, kendisi istese bile, yapamıyacaktır;
senin de o silâhlarla beraber gitmen lâzım, yoksa
bunlar seni zorla götürür.

PHILOKTETES

Ey insanların en alçağı, en edepsizi olan sen,
söyle: bu adamlar beni zorla mı götürürler?

ODYSSEUS

Sen gönlünün rızası ile gelmezsen, evet.

PHILOKTETES

Ey Lemnos toprağı! kudretli, kahredici ateş!
Hephaistos'un eseri! bu adamın beni senin top-
rağından zorla götürmesi dayanılacak şey mi?

ODYSSEUS

Bu kararı veren, bu toprağın efendisi Zeus'
tur. Evet, Zeus'un kendisi; ben ancak onun bu-
yurduğunu yerine getiriyorum.

PHILOKTETES

Müstekreh mahlûk! neler de uydurup öne sürüyorsun! Tanrıların buyurduğunu söylemekle, böyle bir bahane bulmakla, tanrıları yalancı etmiş oluyorsun.

ODYSSEUS

Hayır, tanrılar yalan söylemez, doğru söyler. Senin gitmen lâzım.

PHILOKTETES

Gitmiyeceğim.

ODYSSEUS

Gideceksin. İtaat etmen gerek.

PHILOKTETES

Ne kadar bedbahtım! Anlaşıyor, demek ki babam, beni dünyaya getirmekle beni, hür bir insan değil, bir köle etmiş!

ODYSSEUS

Öyle değil: seni en asillerle eşit etmiş. Onlarla beraber senin Troia'yı alman, zorla yıkman lâzım.

PHILOKTETES

Ayaklarımın altında bu adanın sarp toprağı bulunduğça, her ıstıraba katlanıyım da gene gitmem.

ODYSSEUS

Ne yapmak istiyorsun?

PHILOKTETES

Şimdi bu kayanın tepesinden kendimi atacağım, düşerek şu kayanın üzerinde kafamı parılayacağım.

ODYSSEUS

Siz, ikiniz, bu adamı yakalayın da dediğini yapamassın.

İki kişi Philoktetes'i yakalarlar.

PHILOKTETES

Ey benim ellerim! yayınızdan mahrum kalıp ta bu alçak tarafından tutulunca ne işkence çekiyorsunuz! [1] Sen, ömründe bir defa bile te-

[1] Müfessirin zannettiğı gibi Philoktetes'in elleri bağlanmış değildir. Odysseus'un böyle bir eziyet etmesi hem çirkin, hem de lüzumsuz olur. O sadece adamlarına, Philoktetes'in kımıldanmasına mâni olmalarını emretmiştir; aşağıda görüleceğı gibi, maksadı Philoktetes'i Troia'ya götürmektir.

miz, civanmertçe bir fikir beelememiş olan Odysseus, beni bir kere daha nasıl da aldattın! tanımadığım bu çocuğun arkasına gizlenerek beni nasıl da ele geçirdin!... Bu çocuk senin için çok asil ama bana eşit olmağa lâıyktı. Senin verdiğin emri tutmamazlık edemedi; şimdi ise, görülüyor, o kabahatleri, bana ettiği kötülük içine hicran oldu. Senin, o daima köşelerde pusuda bekliyen melânet fikrin o saf çocuğa, bütün mukavemetine rağmen, kötülükte ustalığı öğretti. Şimdi de, sefil, ellerimi kollarımı zincirleyip beni bu topraktan, dostsuz, arkadaşsız, vatansız, diriler arasında bir ölü gibi koyup gittiğin bu sahilten götürmeği düşünüyorsun. Ah! bir gebersen... Sana bu bedduayı kaç kere ettim. Ama tanrılar bana hiç bir sevinç bağışlamak istemiyor ki! Senin ömrün bahtiyarlıkla geçiyor; ben ise, biçare, sayısız azaplar içinde yaşıyorum, hem senin, hem de o iki kumandanın, bütün bu işlerde uşakça hizmet ettiğin Atreus oğullarının alaylarına uğruyorum. İçimi asıl parçalıyan da bu ya! Halbuki seni, kendileri ile beraber savaşa gitmeğe ancak düzenle, zor ile razı etmişlerdi; ben ise, ömrümde daima bedbaht olan ben ise, onlara gönül rızası ile, yedi de gemi katarak arkadaşlık ettiğim halde bir gün böyle alçakça atılıverdim.

Beni atan kim? Onlar seni gösteriyor, sen onları gösteriyorsun... Şimdi beni niçin ahyorsunuz? niçin götürüyorsunuz? maksadınız nedir? Ben artık sizin için yoğun, sizin için çoktan öldüm. Ey tanrıların menfuru olan Odysseus! söyle, nasıl oluyor da senin için artık topahn biri değilim? pis pis kokan bir adam değilim? Ben sizinle gelirsem, tanrılara kurbanları nasıl yakabileceksiniz? Tanrılar uğruna şarapları nasıl akıtacaksınız? Beni buralara atmak için gösterdiğin behaneler bunlar değil miydi? Ah! hepiniz de bir geberseniz, alçakça geberseniz... Gebereceksiniz, bana bu kadar kötülük eden sizler, tanrıların adalete itibarı varsa hepiniz mahvolacaksınız. Biliyorum ki tanrıların adalete itibarı vardır; siz, bir zavallı için bütün bu yola katlanıp gelmediniz; bana doğru gelmeniz gösteriyor ki sizi bir tanrı dürtüklüyor. Ey babalarımın toprağı! gözlerinden hiç bir şey kaçmıyan tanrılar! bana biraz olsun acıyorsanız hepsinden öcümü alın!... Evet, ben sefaletler içinde sürüklenip gidiyorum; ama onların mahvolduklarını görürsem, kendimi ıstıraplarımdan kurtulmuş sayacağım.

KORO BAŞI

Ey Odysseus! bu yabancı şiddetli bir adam,

sözleri de giddetli: felâkete boyun eğmeği bilmiyor.

ODYSSEUS

Vaktim olsa onun sözlerine verilecek çok cevaplarım var; ama şimdilik yalnız bir şey söyleyebilirim: bu gibi hallere nasıl adamlar lâzımsa ben onlardan olurum; hakkaniyeti bilir, faziletli insanlar lâzım gelince de benden daha dini bütün kimseyi bulamazsın. Gerçi ben her zaman, her yerde muvaffakiyet ihtiyakını duyarım, doğuşumdan böyleyim; ama, Philoktetes, senin için o âdetimi bir kerelik bırakacağım: bu sefer gönül rızası ile bu meydandan ayrılıyorum. Mademki silâhların elimizdedir, işimizi sensiz de görebiliriz. Teukros bizim aramızda, o yay kullanmasını bilir; zannederim ben de öyle şeyleri kullanmakta, bir oku hedefe atmakta senden aşağı kalmam. Sana ne ihtiyacımız var? Hoşça kal, Lemnos toprağında dolaş dur. Biz gidiyoruz. Vaktiyle sana verilen bu ok belki de beni, senin teptiğin bir şerefe erdirecektir.

PHILOKTETES

Ben biçare şimdi ne yapacağım? (*Odysseus'a.*) Demek sen şimdi, elinde benim silâhlarım, Argoslular karşısına çıkacaksın?

ODYSSEUS

Bana cevap vermene lüzum yok, gidiyorum.

PHILOKTETES

(*Neoptolemos'a.*) Akhilleus'un oğlu, senin de mi bana bir söz söylediğini duymıyacağım? Böyle gidecek misin?

ODYSSEUS

(*Neoptolemos'a.*) Hadi git. Gönülün ne kadar büyük olsa da dönüp ona bakma, yoksa başımıza bir felâket gelebilir.

PHILOKTETES

(*Koroculara.*) Siz de mi, yabancılar, bana acımadan beni böyle bir başıma koyup gideceksiniz?

KORO BAŞI

Bizim gemimize bu delikanlı kumanda eder: sana o ne diyorsa biz de onu deriz.

NEOPTOLEMOS

(*Koroculara.*) Odysseus gene bana fazla merhametli olduğumu söyleyecek ama sizler, Philok-

tetes istiyorsa, gemiciler demir alıp yelken açınca kadar, biz tanrılara duamızı bitirinceye kadar burada kalabilirsiniz.. Belki o zamana kadar Philoktetes'in günlünde de bizler için daha iyi hisler uyanır. Biz ikimiz gidelim; sizler de hazır olun, biz çağırır çağırılmaz gelirsiniz.

Neoptolemos ile Odysseus çıkarlar.

Hazin ve yavaş.

PHILOKTETES

Ey benim oyuk kayamın ateş gibi, buz gibi kovuğu! demek ki ben, kara bahtlı, senden hiç bir zaman çıkamıyacağım, sen benim ölümüne şahit olacaksın! Heyhat! şimdiye kadar ancak benim iniltilerimle dolmuş olan huzursuz, çıplak mesken! bundan böyle benim her günlük rızıkım ne olacak? Artık ben, yaşamam için lâzım gelen şeyi kimden, nereden alabileceğim? Korkak kuşlar bile havayı çığlıkları ile kaplayıp arkama düşecekler de ben anlara karşı koyamıyacağım...

Biraz daha hızlı.

KORO

Bedbaht, bunu kendin, kendin istedin; sana bunlar başka birinden, senden kuvvetli bir kim-

seden gelmedi. Akıllıca, usluca hareket etmen kabilken daha iyi bir hayata en kötü hayatı tercih eden sen kendin değil misin?

Hazin ve yavaş.

PHILOKTETES

Ne kadar betbahtım, üzerine elemin çöktüğü bir bedbaht... Bundan böyle burada, her insandan uzakta kalıp öleceğim, daha dün güçlü ellerimde tuttuğum kanatlı oklarımla rızıkımı edinemeden mahvolup gideceğim! Hain bir insanın beklenilmedik müraice sözleri beni aldattı... Bana bu düzeni kuranın benim gibi uzun uzun ıstıraplar çektiğini, ah! görebilecek miyim?

Biraz daha hızlı.

KORO

Sana galebe çalmış olan benim elimle hazırlanmış bir düzen değil, tanrıların, evet, tanrıların dileğidir. O korkunç, meş'um lânetlerini başkalarına sakla: benim şimdi istediğim bir tek şey var, o da senin dostluğumu reddetmemen.

İhtirasla.

PHILOKTETES

Heyhat! heyhat! o şimdi, ağaran sahilin bir köşesine oturmuş, bana gülüyordu; elinde de, felâket anlarımda benim yiyeceğimi veren silâhı, kimsenin eli değmiyen silâhı tutar... Benim sevgili yayım! elimden zorla koparıp aldıkları yay! sende biraz his varsa, Herakles'in biçare arkadaşını, seni bundan böyle kullanamıyacak olan beni, elbette acıyarak görüyorsundur. Sen şimdi her türlü düzensizliği bilen bir adamın eline geçtin, şimdi seni o kullanıyor; menfur, iğrenç bir adamın, bize karşı kimsenin aklından geçmiyen alçaklıkları ile, bin bir ıstıraba sebep olmuş bir adamın utanmazca hiyanetlerine şahit oluyorsun.

Gayet metin.

KORO

İnsanın vazifesi, doğru olanı yerinde söylemektir; onu söyledikten sonra da ağzından, ıstırap verecek acı sözler saçmamaktır. Herkesler arasından seçilmiş olan Odysseus, Yunanlıların emri üzerine, dostlarının hepsine de faydalı oldu.

PHILOKTETES

Ey benim avım olan kuşlar, bu ada dağlarında yaşayan parlak gözlü vahşi hayvan sü-

rüleri! artık bana yaklaştığınız zaman kaçmağa mecbur olmayacaksınız; ben şimdi bir bedbahttan başka bir şey değilim, düne gelinciye kadar benim kuvvetim olan oklarım artık elimde değil. Bu yerler artık size açıktır, gelmenize engel olacak, korkacağınız kimse yok... Koşup gelin: kararmış etlerime çökerek, onları keyifle yiyecek benden öğ almanız vakti geldi. Çok geçmez, ben bu hayata veda ederim. Azığımı nereden bulacağım? Elinin altında, besleyici toprağın yetiştirdiği şeylerden hiç biri bulunmayan bir insan, günün havası ile yaşayamaz ya!

Gayet metin.

KORO

Tanrılar aşkına! sana doğru iyiliğini diliyerek gelmiş bir misafire gönlünde hâlâ biraz hürmet varsa sen de ona gel. Kabul et ki derdinden kurtulmak senin elindedir, evet, kendi elindedir. Derdi çekmek zordur; onunla beraber gelen sayısız elemelere katlanmağı da öğretmez.

Asabi, ihtilâçlı.

PHILOKTETES

Ey sen! bu sahile çıkmış insanların en iyisi, eski acımı yeniden uyandırdın. Beni öldürmek neden? Bana ne ettin?

KORO

Neler söylüyorsun?

PHILOKTETES

Beni oraya, nefret ettiğim o Troia toprağına götürebileceğini mi umdun?

KORO

Bence yapılacak en iyi iş o.

PHILOKTETES

Haydi, çabuk, beni bırakın.

KORO

Bu emrin hoş, evet, çok hoş; ben de onu hemen yerine getiririm. Haydi, bizler, gemide bize gösterilen yere gidelim.

PHILOKTETES

Zeus aşkına, kendine yalvaranları koruyan Zeus aşkına, gitme; yalvarırım, gitme.

KORO

Bu kadar sinirli olma.

PHILOKTETES

Ey yabancılar! kalın, tanrılar aşkına kalın!

KORO

Bu feryat da ne?

PHILOKTETES

Eyvah! Ey kader, zalim kader! Ben biçare, mahvoldum. Ah! ayağım! yaşıyacağım şu bir kaç gün sana nasıl tahammül edeceğim?... Yabancılar, yabancılar! gelin, dönün.

KORO

Niçin dönelim? Demindenberi söylediklerinden başka ne bekliyebiliriz ki?

PHILOKTETES

İstirabımdan deli gibi olup ta saçmalar söyledimse kusura bakmayın.

Süratli, hiç durmaksızın.

KORO

Gel, bahtsız! dediğimizi dinle.

PHILOKTETES

Hiç bir zaman! hiç bir zaman! bilmiş ol, hiç bir zaman! Alev şimşekleri saçan tanrı gelip te beni yıldırımı ile yaksa bile hayır... İlion da mahvolsun, onu muhasara edenler de; mademki zulmettiler, yaram yüzünden beni koyup gittiler! Ama siz, yabancılar, benim biricik dileğim var, onu yerine getirin.

KORO

Neymiş o dileğin?

PHILOKTETES

Bir kılıncınız, bir baltanız, ne olursa olsun, bir silâhınız varsa, verin onu bana.

KORO

Sen gene hiddetine, şiddetine mi uymak istiyorsun? Ne yapacaksın?

PHILOKTETES

Kendi elimle gövdemden başımı, damarlarımı koparacağım. Ölüm, ölüm, işte benim isteğim.

KORO

Niçin?

PHILOKTETES

Babama kavuşmak için.

KORO

Nerelerde?

PHILOKTETES

Hades'te; çünkü babam artık ışıktadır değil. Ey yurdum, baba yurdum, ben ki senin ırmağının mübarek kaynağından ayrılp nefret ettiğim Yunanlılara yardıma gittim, bu dertlerim arasında seni nasıl görebilirim?... Şimdi de ölüyorum.

Mağarasına girer.

KORO BAŞI

Ben çoktan gemimin başına dönerdim ama

işte görüyoruz, Odysseus yaklaşıyor, Akhilleus'un oğlu da bize doğru geliyor.

Odysseus ile Neoptolemos girerler; aralarında bir münakaşa vardır.

ODYSSEUS

Buralara bir kere daha böyle hararetle, acele acele niçin döndüğünü bana söyleyemez misin?

NEOPTOLEMOS

Demin işlediğim suçu düzeltmek için.

ODYSSEUS

Şaşılabak söz! Neymiş o suçun?

NEOPTOLEMOS

Sana ve bütün orduya itaat için...

ODYSSEUS

Şerefine lâyık olmayacak ne iş gördün ki?

NEOPTOLEMOS

Hayasızca aldatarak, hile ile bir kimseyi ele geçirdim.

ODYSSEUS

Kimi?... Söyle: senin yeni bir düşündüğün mü var?

NEOPTOLEMOS

Bir şey kurduğum yok; ama Poias'ın oğluna...

ODYSSEUS

Ne işler görmek istiyorsun? Ne kadar da korkuyorum!

NEOPTOLEMOS

Elinden bu yayı aldığım Poias'ın oğluna şimdi...

ODYSSEUS

Zeus yardımcımız olsun!... Ne yapacaksın? Yayını ona geri vermek istemiyorsun ya?

NEOPTOLEMOS

Vereceğim, mademki onun elinden utanmazca bir haksızlıkla aldım.

ODYSSEUS

Tanrılar aşkına, bunu şaka mı söylüyorsun?

PHILOKTETES

Doğruyu söylemek şaka etmekse, evet.

ODYSSEUS

Akhilleus'un oğlu, nedir bu söylediğin söz?

NEOPTOLEMOS

Sana bir şeyi iki defa, üç defa mı söylüyeyim
-istiyorsun?

ODYSSEUS

Bir defa bile duymak istemezdim.

NEOPTOLEMOS

Bilmiş ol: ben son sözümü söyledim.

ODYSSEUS

Ama senin o dediğini yapmağa bırakmıya-
cak bir adam var, evet, var.

NEOPTOLEMOS

Ne diyorsun? kim mâni olabilir mi?

ODYSSEUS

Bütün Akhahlar ordusu, en başta da ben.

NEOPTOLEMOS

Sen akıllı adamsındır ama bu sözlerin akıllı
adam sözü değil.

ODYSSEUS

Senin söylediğin, senin kurduğun şeyler ise
tamamiyle delilik.

NEOPTOLEMOS

Hakka uygunsa bu delilik, akıllı olmaktan
iyidir.

ODYSSEUS

Benim nasihatlerimle aldığın bir şeyi geri
vermek, hakka uymak mıdır?

NEOPTOLEMOS

Ben utanmazca bir suç işledim, onu temizli-
yeceğim.

ODYSSEUS

Böyle bir şey yaparsan, Akhahlar ordusun-
dan korkmuyor musun?

NEOPTOLEMOS

Hak benden yana olduktan sonra o senin söylediğin korkuları çekmem.

ODYSSEUS

(Bir mısra eksiktir.)

NEOPTOLEMOS

Ama senin bu şiddetin bile beni, dediğini yapmağa razı edemez.

ODYSSEUS

O halde biz Troialılara karşı değil, seninle cenk edeceğiz.

NEOPTOLEMOS

Bahtımda ne varsa o olsun!

ODYSSEUS

Sağ elimin kılıcım kabzasında olduğunu görüyor musun?

NEOPTOLEMOS

Benim sağ elimin kılıcım kabzasına gittiğini de görürsün; hem de hemen.

ODYSSEUS

Seni bırakıyorum: orduya varır varmaz bütün bunları anlatacağım; ordu senin cezanı verir.

NEOPTOLEMOS

(Odysseus uzaklaşırken.) Neyse ki akıldandım!... Bundan böyle bu düşüncelerle iş gör, pişman olacak şeyler yapmazsın. — Sen, ey Poias'ın oğlu, Philoktetes, çık bu mağaradan.

PHILOKTETES

(İçeriden.) Mağaramın yanında gene yükselen bu ses gürültüsü nedir? Beni niçin çağırıyorsunuz? Benden ne istiyorsunuz, yabancılar? (Eşiğe gelince Neoptolemos'u görür tanır.) İşte benim için hiç te hayır habere benzemiyen bir şey. Benim felâketlerim yetmiyor gibi bana bir büyük felâket daha mı getiriyorsunuz?

NEOPTOLEMOS

Merak etme; dinle bak ne söyleyeceğim.

PHILOKTETES

Ama ben korkuyorum: demin, söylediklerine kandım, beni güzel sözlerle aldattın.

NEOPTOLEMOS

İnsan yaptığına pişman olamaz mı?

PHILOKTETES

Benim silâhlarımı çalarken de gene böyle samimî samimî konuşuyordun; sen de hainin birisin.

NEOPTOLEMOS

Ama şimdi öyle değil. Senden şunu öğrenmek istiyorum: burada mı kalmak niyetindesin? Yoksa gemiye binip gelecek misin?

PHILOKTETES

Sus, artık bir şey söyleme. Bundan sonra ne dersen faydasızdır.

NEOPTOLEMOS

Demek ki son kararımı verdin.

PHILOKTETES

Hem de, bilmiş ol, kararım dediğimden de kat'idir.

NEOPTOLEMOS

Gösterdiğim sebeplere kani olmanı isterdim; ama mademki sözlerim kâr etmiyor, susuyorum.

PHILOKTETES

Bütün söyleyeceklerin boş olacaktır. Mademki düzeninle benim canımı aldın, artık bir daha benim muhabbetimi kazanamazsın. Bir de gelmiş, bana nasihatler ediyorsun, sen en asil babanın oğlu, babasına lâıyk olmıyan oğlu! Hepiniz mahvolun, önce Atreus oğulları, sonra Laertes'in oğlu, sonra sen de!

NEOPTOLEMOS

Beddua, lânet yeter. Al oklarını; sana elimle veriyorum.

PHILOKTETES

Ne diyorsun? Beni bir kere daha mı aldatıyorsunuz?

NEOPTOLEMOS

Hayır, pek mübarek Zeus'un her şeye hâkim haşmeti üzerine yemin ederim, hayır.

PHILOKTETES

Bu dediklerin doğru ise, ne güzel sözler!

NEOPTOLEMOS

Söylediklerimin doğru olduğunu sana hemen ispat edeceğim: uzat sağ elini de senin olan bu yayı al.

Bu sırada Odysseus girer.

ODYSSEUS

Ben de, tanrılar şahidim olsun, Atreus oğulları ile bütün ordu namına, buna razı olmuyorum.

PHILOKTETES

(Neoptolemos'a.) Oğlum, bu ses kimin sesi? Odysseus'u mu duyuyorum?

ODYSSEUS

Evet, bilmiş ol, beni görüyorsun; ben seni, Akhilleus'un oğlu istesin istemesin, Troia ovalarına götüreceğim.

PHILOKTETES

(Gayet sükûnla yayına bir ok kor.) Ama bu ok hedefine varırsa, bu sözün sana pahalıya mal olacak.

NEOPTOLEMOS

(İkisinin arasına girer.) Ne yapıyorsun? Tanrılar aşkına, çekme.

PHILOKTETES

Bırak beni, bırak elimi, tanrılar aşkına, bırak beni, evlâdım.

NEOPTOLEMOS

Kabil değil.

Onlar böyle uğraşırken Odysseus çıkmıştır.

PHILOKTETES

Ah! düşmanımı, nefret ettiğim o insanı, niçin bırakmadın da oklarımla öldüremedim?

NEOPTOLEMOS

Ama bu benim için de, senin için de bir günah olurdu.

PHILOKTETES

Bari şunu öğren: ordunun başları, Akhalıların o farfara münadileri, iş söze gelince celsurdurlar ama bir silâh karşısında korkak oluverirler.

NEOPTOLEMOS

Öyle olsun. Mademki yayını geri aldın, artık bana öfkelenmene, bana sitem etmene bir sebep kalmadı.

PHILOKTETES

Doğru söylüyorsun. Evlâdım, sen nasıl bir soydan çıktığını gösterdin; sen Sisypnos'un değil, şimdi ölümler arasında ne kadar ünlü ise sağlığında diriler arasında da o kadar ünlü olan bir babanın, Akhilleus'un oğlusun.

NEOPTOLEMOS

Babamla benim için söylediğin güzel sözler hoşuma gidiyor; ama senden ne istediğimi de öğren. İnsanlar, tanrıların verdiği dertleri çekmeğe mecburdurlar; ama senin gibi, kendi hazırladıkları felâketler içinde yaşayanlara acımağ ta

caiz değildir, onları mazur görmek te... Senin ruhuna acılık çökmüş, hiç kimsenin sana nasihat etmesini istemiyorsun; iyiliğini isteyen bir kimse sana bir söz söylese ondan nefret ediyor, ona kötülüğünü isteyen bir düşman diye bakıyorsun. Buna rağmen ben gene söyleyeceğim, yeminler tanrısı Zeus'u anarak söyleyeceğim. Sözlerimi dinle de kafanda yer etsin. Çektiğin illet sana bir tanrıdan geliyor, çünkü sen Khryse'nin muhafızına, ona adanmış üstü açık yeri bekliyen yalana gizlice yaklaştın. Şunu da bil: güneş buradan doğup burada battıkça, sen kendi rızan ile Troia kırlarına gidip bizim ordumuzda Asklepios'un oğulları ile, hastalığını iyileştirecek o iki kişi ile tanışmadıkça, herkesin karşısında bu silâhlar, bir de benim yardımım ile kaleyi devirmedikçe, bu ıstıraplı yaran kapanmayacaktır. Bunun böyle olduğunu nereden biliyorum? Söyliyeyim. Troia'dan aldığımız esirlerden biri, sözleri daima doğru çıkan kâhin Helenos, bunun böyle olması lâzım geldiğini açıkça söylüyor. İçinde bulunduğumuz bu yaz mevsiminde Troia'nın, bütün Troia'nın alınması mukadder olduğunu da ilâve ediyor. Bu bildirdikleri yalan çıkarsa, öldürülmeğe razı. Artık bunları öğrendin, biliyorsun, sen de inadından vazgeç. Sana bir za-

manlar Hellenlerin en yiğiti derlerdi, derdini iyileştirecek eller bulmak, Troia'yı alıp en parlak bir üne varmak, senin için büyük bir şey olmaz mı?

PHILOKTETES

Menfur hayat, beni niçin hâlâ yer yüzünde, ıskta tutuyorsun da Hades'e gitmeme bırakmıyorsun? Ne yapayım, ne edeyim? Bana ancak iyiliğimi istediği için öğütler veren bu adamın sözlerine nasıl inanmıyayım? razı olayım mı? Ama sonra, ben biçare, herkesin içine nasıl çıkarım? Kime söz söliyebilirim? Siz, bana edilenleri gören gözlerim! beni mahveden Atreus oğulları ile, Laertes'in melun oğlu ile yaşamama nasıl tahammül edersiniz? İçime azap olan, geçmişteki ıstırabım değil; o adamlardan daha nelere katlanmam lâzım geleceğini düşünüyorum. Bana neler edeceklerini bilmez miyim? Akılları bir kere cinayetler doğurmağa başlıyan insanlar, artık bütün ömürlerince her işte cinayet işlerler. (*Neoptolemos'a.*) Sende de yaşadığım bir şey var: mademki babanın şanlı silâhlarını elinden alarak sana o büyük hakareti ettiler, sen kendin Troia'ya gideceğine beni oradan uzaklaştırmalı değil misin? Buna rağmen gene onların safında

savaşmak, beni de savaştırmak istiyorsun. Hayır, oğlum, sakın bunu yapma, beni al da, yeminle söz verdiğin gibi, memleketime götür; sen de Skyros'ta otur, bırak o sefiller de sefilce mahvolsunlar. Böylece benim de, babamın da, iki kat minnettarlığımızı hak edersin; hem de, zalimlere yardım ederek, kendini de onlar gibi zannettirmezsin.

NEOPTOLEMOS

Bu söylediklerin çok tabîî ama gene senin tanrılarla benim nasihatlerime uyup benimle beraber bu memleketi bırakmanı istiyorum.

PHILOKTETES

Ne! bu zavallı ayağımla Troia kırlarına, Atreus'un nefret ettiğim oğullarının yanına mı gideyim?

NEOPTOLEMOS

Evet, cerahatli ayağının acılarını geçirecek, seni illetinden kurtaracak olanların yanına gitmeni istiyorum.

PHILOKTETES

Ne zalimce nasihat! Bana neler yapmamı söylüyorsun!

NEOPTOLEMOS

Bunu bir yapınca, eminim ki kendinin de, benim de saadetimizi kurmuş olacaksın.

PHILOKTETES

Bu sözleri söylerken tanrılardan utanmıyor musun? Alın kızarmıyor mu?

NEOPTOLEMOS

Menfaatleri için çalışan insanın alnı kızarmır mı?

PHILOKTETES

Atreus oğullarının menfaatlerinden mi bahsediyorsun, yoksa benimkilerden mi?

NEOPTOLEMOS

Seninkilerden: ben senin dostunum, sözlerim de bir dost sözleridir.

PHILOKTETES

Nasıl olur? Sen beni hasımlarımın eline düşürmek istiyorsun.

NEOPTOLEMOS

Aziz dostum, felâket içinde inat etmemeği, uysal olmağı öğren.

PHILOKTETES

Anlıyorum ki bu sözlerinle beni mahvedeceksin.

NEOPTOLEMOS

Hiç te değil: emin ol, sen benim sözlerimi anlamıyorsun.

PHILOKTETES

Ben, Atreus oğullarının beni başlarından attıklarını bilmiyor muyum?

NEOPTOLEMOS

O doğrudur; ama onlar şimdi seni kurtaracaklar, buna dikkat et.

PHILOKTETES

Bana teklifin Troia'ya gitmekse buna hiç bir zaman razı olmayacağım.

NEOPTOLEMOS

Mademki sözlerim sana hiç kâr etmiyor, artık ben ne yapayım? En basiti, benim hiç bir şey söylememem, senin de şimdiye kadar olduğun gibi burada iyileşmeden yaşaman.

PHILOKTETES

Çekeceğim ıstırap ne ise, bırak çekeyim; ama benim sağ elimi tutarak verdiğin sözü, beni memleketime götürmek vadini, hemen yerine getir, evlâdım, bir daha da bana Troia'dan bahsetme: o bana az mı göz yaşı döktürdü?

NEOPTOLEMOS

İstersen gidelim.

PHILOKTETES

Ne civanmertçe bir söz söylüyorsun!

NEOPTOLEMOS

Bana dayan da yürü.

PHILOKTETES

Gücümün yettiği kadar.

NEOPTOLEMOS

Ama ben Akhalıların ittihamlarından nasıl kurtulurum?

PHILOKTETES

Onu hiç düşünme.

NEOPTOLEMOS

Ya memleketimi harap ederlerse?

PHILOKTETES

Ben oldukça...

NEOPTOLEMOS

Bana ne yardımın olur?

PHILOKTETES

Herakles'in okları ile...

NEOPTOLEMOS

Ne olacak?

PHILOKTETES

Onları yaklaştırmaya bırakmam.

NEOPTOLEMOS

Gel, gel de bu toprağa veda et.

Bu sırada theologeion'da, yani sahnenin tanrılara mahsus yüksek yerinde, Herakles gözüktür.

HERAKLES

Önce söyleyeceklerimi dinle, Poias'ın oğlu. Bil ki sesini duyduğun Herakles'tir, gözlerinin önünde onu görüyorsun. Senin için göklerden inip buraya geldim; sana Zeus'un ne dilediğini bildirmek, seni bu gittiğin yoldan çevirmek istiyorum. Neler söyleyeceğimi iyi dinle. — Önce sana benim başımdan geçenleri, gördüğün gibi bu ölmez şana ermek için yaptıklarımda neler çektiğimi hatırlatacağım. Sen de, iyi bil, kader senin şimdi çektiğin ıstırapların, hayatını ünlü kılmasını istiyor. Sen bu adamla beraber Troia şehrine gideceksin, önce illetinden, sana acılar çektiren illetinden kurtulacaksın; sonra benim oklarımla, bütün bu felâketlerin sebebi olan Paris'i öldürüp te Troia'yı devirince ordunun en yiğiti olduğun kabul edilecek; ordunun düşmandan ele geçirdiği giyeceklerden yiğitliğin sana vereceklerini baban Poias'ın vatanın Oite tepesi

yanındaki sarayına gönderirsin. Ganimetten payına düşecek kısma gelince, silâhlarımın ettiği hizmete mukabil, onu benim yandığım yere götür. (*Neoptolemos'a.*) Sana da, Akhilleus'un oğlu, dinle ne diyeceğim: Troia ovasını ne o olmasa sen ele geçirebilirsin, ne de sen olmasan o; aiz, birlikte beslenip büyütülmüş iki aslan gibi birbirinizi koruyacaksınız. (*Philoktetes'e.*) Ben Ilion'a, senin hastalığını iyileştirsin diye Asklepios'u da göndereceğim. (*İkisine birden.*) Ama şehri harap ettikten sonra tanrılara hürmette, ibadette kusur etmeyin: bundan başka her şey, kudretli Zeus'un gözünde ikinci derecede kahr: Din bütünlüğü fanileri mezarlara kadar götürür; onlar yaşasalar da, ölseler de, onlarla beraber mahvolmaz.

PHILOKTETES

Sen ki bana pek sevdiğim bir sesi duyuruyorsun, sen ki bunca yıldan sonra bana gözüktüyorsun, sözlerini dinlememezlik etmiyeceğim.

NEOPTOLEMOS

Ben de senin gibi düşünüyorum.

HERAKLES

İşe girişmekte gecikmeyin. Tam zamanıdır, yel istediğiniz gibi, arkadan esiyor.

PHILOKTETES

Haydi, bu memleketten ayrılmadan önce son bir defa selâmlayım! Veda sana, beni barındıran kaya! Veda sizlere, ıslak çayırların Nymphaları! ey denizin erkekçe kükremesi! ey denize ilerliyen toprak! kaç defa mağaramda, Notos'un esmesi ile başım ıslandı! kaç defa, ağrılarım tutup beni perişan ettiği zaman, Hermaios dağı bana iniltielerimin yankısını gönderdi! hepinize, hepinize elveda! Siz, Lykia'nın çeşmeleri, pınarları, bugün sizden ayrılıyorum, halbuki ayrılabilceğimi hiç ummazdım! Elveda, ey dalgaların kuşattığı Lemnos toprağı! Beni kudretli Kader'in, dostlarımla ettiği nasihatlerin, her şeye hâkim tanrılar kuvvetinin gönderdiği yere elemsiz, kedersiz ulaştır... Her şeyi, her şeyi idare eden tanrıların kudretidir.

KORO BAŞI

Geldiğimiz yerlere dönüşümüzde bizi korusunlar diye deniz Nymphalarına dua ettikten sonra, haydi, hep beraber yola çıkalım.